

ცისკარი.

1866

ოქტომბერი.

წელიწადი მეათე.

წოდება თსსულებათა:

- I — ქალაქის მოთამაშის ცხოვრება. ივ. კერესელიძისა.
- II — ლექსები: 1, თ. ალ. ჭავჭავაძის ლექსებიდან. — 2, .*
- III — მასალები ქართულის ისტორიისა
- IV — სსუა და სსუა ამბავი (იხილეთ მეორე გვერდზედ.)

ცფილისს.

კერესელიძის ტიპოგრაფიაში.

მოქმედება მესამე.

სტენა წამოადგენს შარა გზას, რომლის პირველ გოგონაინცის
ეზო არის; მარცხნივ მხარეს კედელზედ მიკრულია ვივეტისა, „Гостин-
ница Париж“ მარჯვნივ კარებები ახსვლელისა ბანსედ, ეზოში
სტოლები და ხეამები დგას.)

გამოსვლა 1.

8

მოსამსახურები, მოასვლელი გოგონაინცისა.

ბიჭმანის ცოლი. (გამოდის). აბა ბიჭებო, გერლ, ფრანც, სადა
ხართ, რას აკეთებთ? სომ იცით ჩემი ქმარი შინ არ არის და დღეს
უნდა მოვიდეს, — ცუდათ რას უდგენართ; გაშალეთ სუფრა გრძელ
სტოლზედ წალაში; დღევანდელი ობა ისეთი არის, რომ უიჭველათ
ხალსი მრავალი იქმნება. ერთ ერთი შეგსავნეთ ვარდები დატირდეს
ტახაკისათვის, — წუხელის რომ მოგზაური მოვიდა იმასაც საუბრე
უნდა, — აბა რაღას უდგენართ. (ბიჭმანი გამოსხნდება შორითგან
მომავალი, წინ ცოლი და მოსამსახურები მიეკებებიან.)

გამოსვლა 2.

ბიჭმან, ამისი ცოლი და მოსამსახურენი.

ბიჭმან. (უკან მიიდასის). ცხენს სურჯინი მოხსენით, შეიყვანეთ
თავლში და ბლამათ ქერი მიეცით.

ბიჭმანის ცოლი. რა, აი ჩემი ქმარიც მოვიდა!

ბიჭმან, (ცოლს) სომ კარგათა ხარ ჩემო სულიგო. მომეხვე
ერთი!... რა საუფსოვო ცხენი არის ჩემი ცხენი; საათში ათ ვერს
მიდის!

ბირმ. ცოლი. სსჴა. რგორ გაარიკე საქმე ქალაქში. მიეცი თუ არა არსა გორდინის.

ბირმან. რგორ არა, მიეცი გიდეც ღ ნებაც მომცა ვიქსის დავიდებისა; ისეთი ღერბი უნდა დაგსატყინო ზედ, რომ რქონსკით ელამდეს; რამდენი მოკლენ სანსაკათ ასლო მასლო სოფლებითგან, არც ერთი მოგზაური არ გაივლის ისე, რომ აქ ღამე არ ათიოხს. ჴაი თუ ფულებს მოვიტებთ ჴაი! (ჴიბითგან იღებს სამ დაბეჭდილ წიგნებს.)

ბირმანის ცოლი. ეგ რაღა წიგნებია?

ბირმან. ეს ერთი ნების მოცემის ქალაღია ღ ეს ორი წიგნი, ქალაქში რომ ვიყავი ფომტალიონმა, მამცა; ერთი შემ ძმასთან არის.

ბირმ. ცოლი. მეორე?

ბირმან. მეორე არ ვიცი ვისთან არის. შემოდანვი აწერია სსკელი ღ გვარი ერთის აფიცრისა, რომელიღა უნდა ჩამოსდეს ჩქსნს გოსტინნიცაში.

ბირმანის ცოლი. ეგ საკრეელია. (დაჭეუტებს წიგნს) სწორეთ ეტრე არის. შეინახე იმის მოსვლამდინ.

ბირმან. რასაკრეელია უნდა შევიანსო. მუშტარი, ან მოგზაური იყვნენ ვინმე თუ არა, ჩემს აქ არ ფოფობაში?

ბირმ. ცოლი. რატომ, საკმაოთ იყვნენ; მეათხე ნუმრის ოთახში ჩამოსტა ერთი ვიღაც მდიდარი ვაჭარი, რომელიცა მდიდოდა მოგზაურად, მაგრამ ამასუდ მერე მოკცემ ანგარიშებს, შენ ერთი ეს მითსარი, რა იცი სსჴა სსალი ამბავი?

ბირმან. სსალი ამბავი არა ვიცი რა ამის მეტი, — შენ სომ იცი აი ის ღარბი ღ ღატაკი ვატი, რომელიც ჩქსნს სსლოს მთის ძირში სსსოურებს ღ რომელიცა აგერ ორი წელიწადია რაც დასსლდა თავისის ცოლმულით, ერთს დაქცუულს ღ დასტრუულს ქახში?

ბირ. ცოლი. ჴო, რგორ არა. — რგორ არ გიცნობს ფორქს, რომელსაც მეტი სსსელი დაარქვეს მთის მსუტი. მერე რა?

ბირმან. რა ღ, სვალ იმას დაიტყურე ღ წაიყანენ სდაც ალაგია, ამისათხს რომ საკელმწიფო ხარჯს რიგსუდ არ იძლევა.

ბირმ. ცოლი. იქნება მართლად?

ბირმან. მართელი წელიწადი სარჯი არ უძლევა, — გორდინის ეს

შეუტყუია ჭ ბძძანება ანის ამ სოფლითგან გაბგდონ.

ბირმ. ცოლი, იმაზედ იქმნება ხიცი იუას, მაგრამ ბეცოდება იმისი ცოლი ჭ ზატარა იმისი შვილი.

ბირმან. რა გაწყოება. მაგრამ ის არათუ აქედან განსკდები, თოგის ღირსია, რომ ჩამოახრჩონ, რაც ის მსუცი აქა დგას, გატი არ გაივლის, რომ იმის საზიზღარს სასეს არ შეკედოს შიშით. რაცა აქ მოდის სოფლმე, რეკორტ ჭირს ეველას ისე ერბდება.

ბირ. ცოლი. იქნება შენც კვერავს, რომ იმან მოჭკვლას ის მოგ-საწერი, რომლისც გვაში უზოყნიათ სოფლის ანლო ტყეში.

ბირმან. იქნება იმან არ მოკლას, მაგრამ ეველასკი ეტვი იმაზედ აჭქსთ.

ბირმ. ცოლი. საცოდარება! ბეჭე ამ ანლო სასში იმათთან გიჟავი სასლში.

ბირ. ბეჭე რისთვის?

ბირ. ცოლი. თითონ ის მთის მსუციკი შინ არ იუა ჭ, ცოლი ჭ ქალი იმისი ვსსე. ზჭ, დმერთა, რა ღარბები არიან! რა ღატაკები! თვალები ცრემლებით მეჭება, რომ მაგონდება. ერთი აბაზი მეგდო ჯიბეში ჭ ის ერთი აბაზი ვანჩქე იმათ.

ბირმან, ძრეელ ცუდათ გიქნია.

ბირ. ცოლი, რა მექნა რომ ღუკმა შუჩი არა ჭქონდათ ჭ შიში-ლით უნდა დასოცილიყვნენ.

ბირმან. სულ ერთია, მანც ცუდათ გიქნია! ცუდ გაცებს შეძწეობა, არაოდეს არ უნდა მისცეს კაცმა. (აღაუაფის კარებიტან ისმის სალხის სძა.) აბა კარგი ღვინო! კარგი საჭმელი! ამ საათში, მობრძანდით, გერლ ფრანც!

გერლი, ვიასლები ამ საათში, (მივა, სტოლს დასდგამს, ღვინოს ბუთილკებით დაწყოებას ჭ საჭმელს; სტუმრები იძისან: ეს ცოტაა კიდევ ღვინო!

ბირმან, კიდენ მოკურთმევათ. (გამოდის ჩარდასში).

გამოსვლა 3.

ისინივე, (ყაყანებენ) ჭ უარე.

(საღზი სვამს, სჭამს, ზოგი ქადალდას თამაშობს, ბირმანის ცოლი

შედის თავის სხლში, ბიძმან ჩაწდასში, — შემოდის ყოჩყი, მწუს-
რების სხით, გაყვითლებული, როდესაც ყოჩყს დანისხამენ ქაღალ-
დის მოთამაშენი, თამაშობას თავს ანებებენ, რომელნიცა სხედან ფე-
ხზედა დტების ღ თითით აჩვენებენ ყოჩყს; ყოჩყი ამას ვერ ნი-
შნავს, დაათვალიერებს ცარიელს ადგილს ღ რა იპოვინის მივა ღ და-
ჯდება. ორნი კანნი, ყოჩყის ახლას მსხდომნი იღებენ სტოლითგან
თავიანთ სხმელ სტკმელს ღ გადასხდების სხუა სტოლზედ. ყოჩყი
ამებს ვერ შენიშნავს, ისე გართულია მწუსარების ფიქრში, როდესაც
ეს ორნი კანნი ჩამოეცლებიან, შემოდის ბიძმან ღ შემოაქვს ღვინო.)

ბიძმან. რა იქნით ყმაწვილებო! ღვინო მოაქვს. (ისინი თითით
აჩვენებენ ყოჩყს). ეს წყუელი მთის მსეცი, აქ საიდან მოხუდა? (შე-
მოდის ბიძმანის ცოლი) აკი გითხარი ქაღო, სედავ ის მთის მსეცი
აქ მოხუდა.

ბიძ. ცოლი. ლაჰ, ღმერთო! ერთი შესედე როგორ ფერ წასულია
ღ გამხდარი, — როგორ არ უნდა მივსცეთ შემწეობა.

ბიძმან. ახლავე ვეტყვი, რომ აქედამ დაიკარგოს.

ბიძ. ცოლი. ნუ იქნები აგრე შეუბრალებელი.

ბიძმან. მე ვიცი, როგორც მოვიქცე. (ყოჩყს) გამოგონე საყუა-
რელო... მეგობარო... ყოჩყი ხარ ვაღადა!

ყოჩყ. (თავს აიღებს მაღლა, წამოდგება, ქუდის მოახდის ღ თა-
ვს უგრავს შიშით, კრძალვით). რა გნებავთ ბატონო?

ბიძმან. რაა?... აი რა.., მე მინდა გკითხო, რა გნებავთ?

ყოჩყი. აწაფერი, ნება მიბოძე, ცოტა სანს დავისვენო ამ სკამზედ.

ბიძმან. რასაკურველია მე მაგასედე უარს ვერავის ვეტყვი, მაწამ
კვ ალაგი დატყრილი იყო.

ყოჩყი. ერთი ალაგი ცარიელი იყო, — მამ შემქმელ დამჯდარვიყავ.

ბიძმან. იქნება მართლად? რომელი?... (ცოლი კახის კალთასა სწევს
რომ თავი დაანებოს.) თავი დამანებე. იქნება გგონია მართლად მე
მეშინიან ამისი. (ყოჩყს), აი რა უნდა გითხრა შენ მძობილო, ვინც
მოდის აქ ჭამა სმისათვის ღ ფასს მაძლევენ, მარტო იმას შეუძლიან
სკამზედაც ჯდომის; ვინც აგრე მოდის უბრალოთ, იმას არ შეუძლიან
სხვის ალაგი დაიჭიროს.

ყოჩყ. (ადგება შემწეობის სხით.) შენში არა ყოფილა, სიბრა-
ლული არცათუ მტირე ნაშეწკალი.

ბირმან. ყოფილა კიდევ ჭ მაქვს კიდევ, მაგრამ ყველასათვის
აინა.

ბირ. ცოლი. დაესხენი, ნუღარ ელამანაკები, ცოდოა.

ყორყ. მუცელი შეწვის შიმშილით, მრთელი დღე სიარულით მო-
ქანცული ვარ, ერთი სტაქანი წყალი მინც დამალეინე ჭ შინ წავალ
რა გაეწეობა.

ბირმანი. (ცოლს შესვდავს). დედაცაო! წყალს თხრულაბს?

ბირ. ცოლი. რა საცოდოაობაა!

ბირმანი. უნდა გამოვლო, მაგრამ კვლავ გავკვდები.

ბირ. ცოლი. დაესხენი თუ დმკრთი გწამს, ეგეტ იმისთანა კაცი
აინს, რგორც ჩვენ. მიუცი ერთი ნაჭკი პური ჭ დაალეინე ერ-
თი სტაქანი ღვინო.

ბირმანი. შენი ნებაა, ავრე იყოს. მინც ეს უკანასკნელი აინს ჭ
სვალ აქ აღარ იქნება. (სვდავს რომ ყორყს უნდა გავიდვს). ეი! გლას-
სავო, შე ხაწვალა, მოიდადე! ახლავე გამოვოტან პურსა ჭ ღვინოს.
(გადის. ბირმანის ცოლი ათვალეინებს, ვის რა აქვს სტოლსუდ.)

ყორყ. რა კქნა. რგორ მივიდე შინ ცარიელი, უპურათ. ცოლის
შიმშილს გაუძლო თუ ჩემის შატარა ქალის შიმშილს. რგორ ავი-
ტანო იმათი ტირილი! რგორ უთხრა მე ამათ, რომ სვალ სანლი-
თვანაც გაგვადებენ ჭ ცის ქვეშ უნდა მოგვიდეს დღეის იქით
დგომა. (აქეთ იქით იუფრება.) ნეტავი შემხვავს ვინმე კხასუდ.

ბირ. ცოლი. შენ ხაწვალა, ძრად დალალული ხარ?

ყორყ. მთელი დღე ჭ დამე მივლია.

ბირ. ცოლი. მრთელი დამე? უთუოთ სამუშაოთ იქნებოდი ხადმე.

ყორყ. აინ, ტყეში დავდიოდი. (ბირმანის ცოლი შიშით შესვდავს
ყორყს ჭ მოშორდება. ბირმანს შემოდის, ერთის სტაქნით ღვინოს
უდგამს სტოლსუდ, ნაჭკის პურს ჭ ვინანს. ამ დროს გამოდის
კარვით ჩანძული მოგზაური ჭ შეტრდებით უეფრებს ყორყს.)

გამოსვლა 4.

ინინივე ჭ მოგზაური.

ბირმანი. ნუღარ იტყვი, რომ ჩემში აინ იყოს დარბის სინდალუ-
ღი. დალიე ღვინო, პური ქამე ჭ მიენდე ღვითის კანკებსა, — თუ

ღირსი ხარ, დაგიფარავს. (გაღიხ).

ყოჩი. (ამ განგების სხენებასუდ, შედგება, თუშტა უნდოდა გუამა ზური.) განგება! (ამოიოსრობს. მერე აიღებს ზურს. ორად გახტებს ღ შეინახამს.) ეს ერთი ნაჭერი ჩემ ცოდს, მეორე შუღს. (ღვნოხი სომს.)

მოგზაური, (რა უფურცებს უარესს), ეს გლახა ვინ არის? რა სა-
ცოდია?

ბიძ, ცოლი. რა, ბაკონო წახლავს ამირებთ? სომ კარგათ მო-
სვენებით გემინათ წუხელის? სომ ემაყოფილნი ბმანდებით?

მოგზაური. ემადღობ ბატონო, — მაგრამ ერთი უნდა კვითხო
ბირმანს: ბერნი არიან თქვენს მხარესუდ გლახები?

ბირმანი, გლახები? მაღლობა დემკობს, სრულებით არც ვრთი,

მოგზაური. შამ ეს გლახა ვინ არის?

ბირმანი. ეგ აქაური არ ვახლავთ, დიდი ხანი არ არის, რაც აქ
დასახლდა მიიხ მირში, სოფლის სფოს.

მოგზაური. რა გამხდარა! გამიგონე! მომიტანე ერთი ბუთილვა
ღვინო. ერთს სტაქანს დაედეგ ღ დანახრებს ამ გლახს დაედეგინებ
ჩემთან იმედი მაქვს — ემაყოფილებით დალიოს.

ბირმან. იმასთან უნდა მიიროთო ღვინო?

ბიძ. ცოლი. მითომ რატომო, შენ რა დავა გაქვს? — ეი გერ-
ლი ერთი ბუთილვა ღვინო ღ რიგინი საუსმე მოართვა ამ ბატონს.

მოგზაური. სად არის ანგარიში. უნდა ჩქარა წავიდე, დანახრჯის
ფული მიიღეთ.

ბირმან. ამ საათში მოგართმევეთ, მხათ გახლავთ.

(ბირმანს მოაქვს ქაღალდი ანგარიშისა ღ ჩოტკი, გერლს მსა-
ხურს მოაქვს საუსმე, ღვინო ღ მოგზაური ანიშებს რომ უარესს
დაუწყონ სტოლსუდ. ყოჩი ამას ვერ შენიშნამს, მოგზაური სტაქანს
უმსებს ღვინით, ყოჩი თავს აიღებს ღ უფურცებს მოგზაურს გან-
კვირებით.!

მოგზაური. დალიე სწულეო ეს ერთი სტაქანი ღვინო; მუცელს
გაგითობს. (გაუშევრს სტაქანს, უნდა შეახლოვს, ყოჩე განკვირვე-
ბით თავისხანტ გაუშევრს. სუეეღანი იქ მეოფნი განკვირვებით უფუ-
რებენ ღ უნდათ მოგზაურს დაამდეგინონ, მაგრამ ბირმან ანიშებს
თავი დახუბონ). მრავალ მოწყაღე დემკობთ, არ დაგდებს უმოწყა-

ლებოთ უბედურთ. (ყოფრეს უნდა დაედივა ღვინო, შედგება, დასდგამს სტაქსანს სტოლზედ და იქნევს თავს დანანებით.) დალიე სავუარყოლო მძალა, დალიე და სუ დაგარგავ იმედს. (აწინავენი სმენ.)

ყოფრე, ახ! ღონეს რაგორ მიანლებს ეს ღვინო.

მოგზაური. დიდად მოხარულსა ვარ. (კიდევ უხსამს). დალიე ერთიც და გამიანარულდი. იქნება დმეობა ინებოს და გიშველოს.

ყოფრე. მიშველოს!... მიშველოს, მაგრამ სვალ ტის ქვეშ მომიხდება ცოლმუღით დგომა.

ბირმან. გამოგონე, რა გითხრა. რაგორღაც გული მეუბნება, რომ ამ ჩუქსს მოგზაურს რაღაც უბედურება უნდა შეეძთხვეს.

ბირ. ცოლი. ნეტავი არ აჩუქებოდე მაგებს? — მითომ რისთვისა?

ბირმან. ამისათვის, რომ ასე ბატონსა სტუმს მთის მხევს.

მოგზაური. ვარჯა რამ მამოგონდა ძმობილა. აქაური გზები შენ ვარჯათ იცი?

ყოფრე. რაგორ არ ვიცი ბატონო.

მოგზაური. ანობენ. სხუა მოკლე გზა არის და შენ არ იცი ის მოკლე გზა საით მიდის?

ყოფრე. რაგორ არ ვიცი. მართლად და ძრეულ მოკლეთა სჭრის.

მოგზაური. ეგ ვარჯი მითხარა შეიძლება ცხენით წასვლა იმ ცხენით?

ყოფრე. ძრეულ ვარჯათ, თქუქს სომ აქაური არა ბძანდებით?

მოგზაური. არა! მე მივდივარ, ბერლინში.

ბირმანი. აი ბატონო თქუქსნი დანასარჯის ანგარიში. საჭმლისა, სადგომისა, სულ ერთიან შეადგენს ოთხ მანეთს და ათ შაურს,

მოგზაური. არა ყოფილა ძვირი. (იღებს ჯიბითგან თეთრ ფულს და აძლევს.)

ყოფრე. (რას უყურებს გულანათ ფულს). ფულები!

მოგზაური. რაღასაც აქეთ გამოვლა კიდევ მომიხდება, უუჭველათ აქ ჩამოვსტები.

ბირ. ცოლი. გმადლობთ ბატონო.

მოგზაური. უბრძანეთ ცხენები მომიმსაღონ და ჩემი სურჯინიც გაიტანონ.

ბირმან. ამ საათში ბატონო.

ყოფრე. (თავისთვის.) ნეტა საით გზასეუდ წავიყვანო?... რომ შემდეგ ბოდა!... არა? ამან მე შემწეობა მომიცა ასედა; არა, სჯობია ჩქარა

წავიდეთ, გავეცადო აქედამ, ცეკები ანითი დამავიწყდას ეს ჩემი ტულის წადილი.

მოგზაური. გამიგონე ქობილო, ნუჩსად წასვალ! ერთი სხათი ჩემთვის შეირთვისა, ისე მივეშურები, შენ უნდა გამიძვე იმ ბილიეს გზასყედ, რომ ამ მთებში გზა აჩსად დაკარგო, შენ ფეხის ქირასაც მიიღებ.

ყოჩყ. მე?

მოგზაური. დიად, შენ, ჭ განამჯღელსაც მიიღებ შეთქი.

ყოჩყ. ან შემიძლიან ბატონო.

მოგზაური. მითამ რისთვსა? თუ რომ გზა იცი მართლს ჭ მჩვენებ, შენისთანა ღარბისათვს რჩიოდე შეური ფეხის ქირა, გატვი რამ არის,

ყოჩყ. მამ ეს ღვინო სულ ერთიან დალიე.

ყოჩყ. (თავისთვს) ღმერთო, შენ დამითვარე შეტომისაგან.

ბირმან. (ცოლს.) არა, უთუოთ უნდა უთსრა ან გაჭყევს. — გამიგონეთ ბატონო!...

ბირ. ცოლი. სომ არ გაგიყდი კაცო? რათ უშლი სწყყადს ღარბისა რჩიოდე შეური იშოვრის. ან ვისი უნდა ქმინოდეს დღისით, ისიც დღეკანდელ უქმე დღეს. რომ სჯლსი სე ირეკა. სომ კარგათ იცი, სვალ ადებენ ჩუჭნის სოფლითგან ჭ რჩიოდე შეური გზასყედ მანც გამიადგება სხსარჯოთ.

ბირმან. მართლს ამოც... ამისათვს, რომ... თუ რომ...-

გერლი. (შემოდის ამ დროს). ცხენები მხათ განლავან ბატონო.

მოგზაური. ძალიან კარგი, მამ სხდა გამარჯვებით! (ყოჩყს) შენგი თან გამამყევი.

ბირ. ცოლი. მშჯდობით ბატონო.

ბირმან. გზა მშჯდობისა მოგტეთ ბატონო? ღმერთმა ინებოს შინ მშჯდობით მიბრძანდეთ. გზასყედ ნუჩსად შეიგვიანებთ. (ატილებენ. მოისმის მუხიკის სმა)

(სჯლსნი გადიან ყველანი მხიარულათ; ამ დროს შემოდის სხსლგაზდა ყმაწვლ კაცი, მოგზაური; აფიცერი. ეს არის ალბერტი, ყოჩყის შჯლი.)

გამოსვლა 5.

ალბერტი, შკიდგომს ბირმანი.

ალბერტი. შანა გზასკედ, გოსტინნიცა „Париж“ ეს სწორეთ ის ადგილი არის! ძაღლობა ღმერთსა! აქ სწორე ამბავს შევიტეობ. ეი, ვინ არის მანდ?

გერლი. რა გნებავთ?

ალბერტი. სად არის ხასლის ზატრანი?

გერლი. აქ გასლავთ ბატონო. ახლავე დაუძახებ. (ადის ჩარდასში დასაძახებლად.)

ალბერტი. (ზალტოს ისხნის ღ სტოლსკედ ზღებს.) ნეტავი ვინცაღუ ბეჯითათ, მოვარენი თუ არა! ვიპოვნი თუ არა ჩემ მშობლებს: კეთილს, მშვიდს ჩემს დედას ღ მამა ჩემს, რომელიცა თუმცა დამნაშავეა, მაგრამ საკმაოდ დანისჯას! თხუთმეტი წელიწადია გაქცეულია ღ იდ სიღარიბეში! ას! უნდა ადრე მივუკვლავოდი ღ შემწეობა მიმეცა, მაგრამ რა გაუწეობოდა, ბიძის, ჩემის ნებსს,—ის ნეტარ სსენებული ბიძა ჩემი დერმონ რომ არ მომკვდარიყო; ის ჩემი კეთილის მეოფელი, ხსლავ კერ მოვიდოდი ჩემის მშობლების ხანახანათ ღ საშუკლათ. ახლავი თავისუფალი ვარ ღ მინამ არ მივაგნებ იმათ, კერც კრთს წუთს კერ მოვისვენებ. ისინი უთუოთ როგორც ყური მოვკარ ამ სოფლის გარეშემა სადმე უნდა იყვნენ. (ბირმან გერლი ჩამოდიან, თან მოაქუთს ბუთილკებით ღვინო.)

ბირმანი. ეს ღვინო ჩაიტანეთ ქვემოთ. (ალბერტს.) რა გნებავთ ბატონო თქუენ?

ალბერტი. შენა სად ამ გოსტინნიცის ზატრანი.

ბირმანი. სწორეთ მე გასლავარ. თქუენ სამი სამსლვარითგან არ მობრმანდებით?

ალბერტი. დიხს, სამსლვარითგან მოვდივარ.

ბირმანი. ზორუხივის ჩინში?

ალბერტი. სწორეთ, რა იყო?

ბირმანი. ის იყო, რომ თქუენ სასულობაზედ ერთი წიგნი გასლავთ ჩემთან.

ალბერტი. კიდევ ეგ უნდა მიკითხნა შენთვის?

ბირმანი, ბი ის წიგნი. მიირთვით. მაგრამ ნება მიბოძეთ, ვიკითხო

თქვენნი გვარნი?

ალბერტი. ჩემი სახელი ჯე გვარნი არის, ად ბერტი დეუერმანე.

ბირმან. სწორეთ თქვენსა ბრძანებულსართ.

ალბერტი. ოჲ, მომ ცა ჩქარა! უოკელი ბედნიერება ჩემი ჯე მო-
სვენებით ყოფნა მატ წიგნზედ არის დამოკიდებული. (კითხულობს.)
ბირმან. (თავისთვის) უთუოთ საყვარლისაგან არის!... ამ წიგნ-
ებამო, რასაკვირველია!

ალბერტი. (კითხულობს). ამას რას გესვდა? აქ ანდრას არის! (ბირ-
მანს.) გამოგონე საყვარელ მძობილ...

ბირმან. რას მიბრძანებთ?

ალბერტი. მე მიინდა მოკლებნო, ერთი აქ სოფელში მცხოვრებთა-
განი. თუ შენ მე იმას მახვილებ, არაფერს დავიმუშებ შენთვის.

ბირმან. მიბრძანეთ ჯე მე მისათ განსაკვარ.

ალბერტი. სამ ვეკლას იცნობ ამ სოფელში?

ბირმან. რასაკუთრადია ვეკლას ვიცნობ.

ალბერტი. აქ უნდა სცნოვრადე ერთი ვატი, ორმოც ჯე ათის
წლისა. დედ სიღარიბეში ჯე არც ვინმე უნდა იცნოდეს იმისი ვინაობა.
ბირმან. არა, აქ მკაცრთან არავინ განსვავთ.

ალბერტი. მაშ ამ წიგნში რათა მწერს, ამ ორის წლის წინათ...

ბირმან. ორი წლის წინათ?... მოთმინეთ!... არის, მართალია,
ერთი — მკვარამ არა, მკვარის იმასა კითხულობდეთ. — რა ჭკვიან სახე-
ლათა?

ალბერტი. თუ სახელი არ გამოუცვლია აქ იმას, — იმას ერქო ყო-
რეი!...

ბირმან. ყორეი! მაღალმაღალ ტანისა, გამსდარი! როგორ არ
ვიცნობ მთის მსუცხა!

ალბერტი. მაშ სწორეთ იცნობ? იმას ცოლს ამალისაგ!

ბირმან. ცოლს ნუღარა მკითხამ, ის ისეთი კეთილი სულია. მუ-
დობიანი, ღმთის მოყვარე. რომ ვინ არ იცნობს აქ იმას.

ალბერტი. (თავისთვის ჯე თან ცრემლებს იწმენდს) სცნოდავი დედ
ჩემი! მადლობა ღმერთს, რომ ვიდე მელირსება იმისი ნახვა.

ბირმან. (ჩუმათ) როგორ შეწუხებული სახე აქვს!

ალბერტი. სად არიან ღმთის გულისათვის? სადა დგანან?

ბირმან. ხუთ ვუჭნებ ამ სოფელიდან, მთის ძირში, ღარში,

დატყვს, მიქცეულამოქცეულს ქაში, გვერდსედა ერთი დიდი უძვე-
ლესეული სვეიც აქვს.

ალბერტი. მართლაც ძვირად სიღარიბეში არის.

ბირმან. ძვირად ღირსეული!... ამ ერთის ხაზის წინათ ის უარყოფი
მთის მხრე აქ იყო თითონ.

ალბერტი. აქ?

ბირმან. დიანს, აქ, აი თითონ ამ სკოლსედა იყდა, ძვირად რომ
შემეცოდა მძიერი იყო, ერთი ლუკმა ჰური ვასკამე სამადლოთ. მძიე
ერთმა ვიღაცა მოგზაურმა წაიყვანა გზის სახვეწებლათ. ღმერთმა
ინებოს მშვიდობით მიიყვანოს. (ალბერტი მკითხის მწუხარებით სკამ-
ზე დაეშვება). რა ამბავია ბატონო? ცუდ გუნებასედა რომ არ შეი-
ქნით? რომ არა გუნებათ რა?

ალბერტი. არა ჩემი მძობილო. დაღაღუელი ვარ ძლიან ღამისათვის.
ბირმან. გერლი, ფრანც, ეი, ვინა ხართ მანდა?

გამოსვლა 6.

ისინივე. ბირ. ცოლი, გერლი, ფრანც, შემდგომს ხალხნი.

ბირ. ცოლი. რა ამბავია? რა მანდა?

ბირმან. ჩქარა. ჩქარა ღვირა მოაროვით აძივრებს!

ალბერტი. არა ჩემი მძობილო, მე ხლას არა მცალიან, ძვირად
გეშურები, ხლასე უნდა წავიდე; ხლამოგად ჩემი ტარანტასი მოვა ღ
რანი ბიჭებიც მოჭყვებიან თანა ამდამ რიგინათ შეინახეთ ისინი
ღ ხვალისთვის მომიმსადეთ ვარცი წმიდა ხადგომი, აქ ჩუქნ რამდე-
ნიმე დღე დავრჩებით.

ბირ. ცოლი. ძვირად მოხარულნი ვიქნებით.

ბირმან. იქნება მართლაც ხლასე მიბრძანდებით? როგორღაც იღრუ-
ბლებს ღ წვიმას აწივებს. (ურჯებ ბნელდება, ისმის ქუჩილი შორითგან)

ალბერტი. სულ ერთია, უთუთა უნდა წავიდე. აი ესეც მიქცენი
გასამხველო. (აძლევს ფულს), რაღონდა დამანახვეთ იმ საწულის გლან-
საის ქაში! უარყოფის!

ერთობ. უარყოფის!

ბირ. ცოლი. რისთვისა ბატონო? ღმერთის გულახსათვის ნუ მიბძან-
დებით იქ!

აღბერტი. ერთი წუთი ჩემთვის ძვირფასია; ზღუდი მეტანჯება მითმენელობით. (ხინკე).

ბირძან. საუზმე მინტ ინებეთ.

ბირ. ცოლი. მეტე რა დიდ წვიმას აზირებს.

აღბერტი. ანაფერი არ შემეყენებს. თქვენს ჭირში მსოფლიო მითხარით, საითკენ უნდა წავიდე. (ხმაურობა, წვიმის ძუილი, ქუხილი, ელვა, ხალხნი მიხრიან მხარულათ, აღბერტი იხსამს ვალტონს, მოხმასხურები ჭკრებენ სტოლებს, სკამებს ჭ შექქსთ მინა.)

აღბერტი. დუთის გულისათვის გზა დამანსკეთ.

ბირძან. რადგან არ იმლით ჭ შეტყუალთ გნებავთ წასვლა, მოგანსენებთ: ხოფელს რამ გასცილდებით, მარცხნივ შეუხუთეთ, ერთი ბილიკი მიზღვებს, ის ბილიკი მიგიყვანს ტუით, მთის ძირას, ხწორეთ იმის ქოსთან.

ბირ. ცოლი. სიბრთხილითკი, თუ დმერთი გრწამსთ, მის კაცი ხაშიძია.

ბირძანი. არას დროს თუქრათ არ მოგივიდეთ, დიდხანს იმანთან დგომს. (ძრეილი ქუხილი.)

აღბერტი. მშვიდობით! მადლობელსა ვარ!

ბირძან. (იქ მყოფთ) თქვენსკი შინ შემობრძანდით. იქ ვეკლავათ გასლავთ. (ერთიან გადაიან.)

დგომრაცია იცვლება.

(უორწყის ქოსი მთის წვერსკად, რომელსაც დიდი სკვი აქებს. მარცხნივ მხარესკად ცარიელი ბუხარი აქებს. კრატე დადგმულია, რად თივა გაშლილი ჭ დახეული ფარდა ჩამოფარებული აქებს კარებსა. მარცხნივ ოთახსკეთ მიდგმული ხსლი აქებს. შირ ჭ შირ მიგრესილ-მოგრესილი ფანჯარა უმინოთ, საიდამაცა ჩანს მწვანოვანი ტუი. რამდენიმე გზა ბილიკი მიდის აქეთ იქით ტუისკენ, მოწხ, მადლა კადეკ მთის წვერსკად მოჩანს გრტული ვაკე. ქოსი წარმოადგენს დიდ ხილარბებს. ვაცარა სტოლი დგას ქოსის შუა გულს ჭ ზედ ნაქო-ვი წინდები აწვივა, თისის ჯამები ჭ ხალვინები გუნტულში აწვივა, აგრეთვე ტული.)

გამოსვლა 7.

ამაღია, შემდგომს უორუეტრა.

(სინელებ; ქარი ქრის, ელავს სანდისან ამაღია გამოდის მეორეს
ოთახიდვან; სხეზედ ეტეობა დაქანტულებ. ძვედმულ ტანისამოსიან.)

ამაღია. ამისთანა ქარიშხალი გავინილა. აგერ მოაქანს წვიმამ ამ
ჩუჭუნ მთას. მეშინიან ეს ქობი თავზედ არ დაგუქტეს. უორუეი გუ-
შინდელს აქეთ შინ არ შემხუდა. უთუოთ სამუქალ ვერა უმკონიარ
ღ ცარიელის გელთ შინ არ მოდის. რა მეშველ ბა ამაღამაც რომ
არ მოვიდეს; თუნდა მოვიდეს ღ ზურვი არ მოატანოს, წყალი მოვა
ღ წავგიღებს!... სავლდავი ჩემი ქალი!... (მოვა ფანჯარასთან, რომ-
ლის უკან ხდინავს უორუეტრას.) ხდინავს... დაიძინე, დაიძინე სავლდა-
ლო უორუეტრა!.. დმერთმა ინებო დიდ სან გუძინოს რომ არა
უნასო შენი შიმშილზედ ჩივილი. (ტირის, ქუჩილს ღ ელავს ემტეობა)
რა გამოდის ამ ტირილითვან; ტირილი რომ არ გავგამდობს. ეს
წინდება მალე მანტ მოუქროვოთ, წავგიღებს სოფელით გავვიდი ღ
ზურის მანტ ვივიდი. (ჯდება ღ ქარს) ახ, თუ სხე იქნებოდა ღ
მრთელს სიტყვსლეს სიღარიბეში ღ სიღარაკში გავატარებდი, ნეტა
დმერთს შველები მანტ არ მოუცა!... მაგრამ მკლას, თუ ხადმე ვი-
დევ ცოცხალია ჩემი ალბერტი. ის მანტ არის ბედნიერი? ნეტავი
ვიცოდე, ხად არის ახლა? ნეტა ვახსოვარ ვიდე თავისი მშობელი
დედა, ან თავისი და? მაშინ ჯერ ვიდე მკლას იყო, — ახლა რასკუ-
ველია დიდი იქნება!... დმერთო, ნეტავი მადისებე ვიდე რომლისმე
იმის ნახვას?... (ძლიელი ქუხილი; მერის ქარიშხალისაგან ვარი ვარ-
დება ძირს, ამაღია შეშინებით წამოვარდება, უორუეტრა შიშით წა-
შოვარდება მდინარე ღ ეხვევა თავის დედას.)

უორუეტრა. დედაჟან! დედაჟან! ეს რა ანბავი?...

ამაღია. ნუ გუშინიან შენ გენაცვალოს ჩემი თავი! ქარმა ჩამოგდო
კარები. მამა მოვა მჯლო ღ იხვე ჩამოჭვილებს.

უორუეტრა. მამა ჯერ არ მოხუდა?

ამაღია. ჯერ არა! ოჲ, დმერთო! (ტირის).

უორუეტრა. ნუ ტირი დედაჟან, მე მშვიერი არა ვარ, მოვიტლი
მამას მოხუცადინ, თუკი შენ იცდი, რატომ მუკი არ უნდა მოვიტადო.

ამაღია. სავლდავი.

ფორჟეტა. არ მკინება, მამეცი მეორე წინდება, მე მოვჭნო.
ამაღია. აი, შჯლო, ერთათა ვქსოვოთ.

ფორჟეტა. მამეცი დედაჯან... (ქსოვას დაიწყო და ისევ იმ წა-
მსვე თავს ანუბებს). ახ! დმერთო! მე არ შემძლიან ქსოვას.

ამაღია. რისთვის შჯლო?

ფორჟეტა. ამისათვის, რომ ძრეულა მცნოვას, თითები მეუენება სი-
ცივით.

ამაღია. (დააგდებს წინდებას) მართლა შჯლო! მადი, მადი ჩემ-
თან უბეში გაგითბობ. (ისმას ვიღასიც ხმა). მგონია ვიღაც მოდის.

ფორჟეტა. (გაიქცევა კარებიაკენ.) მამა არის!

გამოსვლა 8.

ისინივე და ფორჟეი. (მოაქვს კალათით ხაჭაპელი; წაღაც შიში და
პირუტყული მწუსარებს ახნეკვას პირის ხასეხედ).

ამაღია. ოჰ, ეგ შენა ხარ ფორჟე! რა გამეხარდა, რომ გნახე!

ფორჟეტა. მინამ მოსვიდოდი, როგორ გეპმინოდა მამაჯან!

ფორჟე. გეპმინოდათ? რისა?

ამაღია. ქარისგან; — კარებები ჩამოაგდო. სომ არაფერი შეგემთ-
ხვა ფორჟე!

ფორჟე. ეგ რა კითხვაა?

ამაღია. შინ არა ყოფილხარ გუშინდელის დღიდან და ამისათვის
გკითხამ.

ფორჟე. ჭო! ეგ მართალია!... არა, არაფერი არა შემთხვევია.
(წოლს აძლევს ჯოხსა, რომელიც კელში უჭირავს).

ამაღია. (ჯოხს გუთსეში მიაყუდებს). მადლობა დმერთს! რა მო-
უთმენლივ მოგელოდით. სომ არა გიმოკინარა ხაჩოლო ჩუჭნთვს?

ფორჟე. (დაანახებს კალათას). სომ სედავ, რომ მომიტანია.

ამაღია. (ართმებს კალათას და შიგ იუფრებს), დმერთმა ადღეგრ-
ძელის ის კაცი, რომელმაც ავრე უხვი მემწეობა მოგვცა. ფორჟე-
ტა შჯლო! მიდი მოესხე მამა შენს. უფურე, რამდენ წაირი ხა-
ჭაპელი მოუტანია... (ფორჟეტა მირბის ფორჟისაკენ, მაგრამ ის
გელსა ჭკრამს შჯლას.)

ფორჟე. ნურავის ეუბნები მადლობას. (განკვირვებული ამაღია, კელს

მოჭკიდებს ჟორჟეტოს ზე თავისაკენ წამოიყვანს; ჩქარა გამხლეოთ რაც შიგ აწვივია, ლამის შიმშილით მოკვებდე, მრთელი დღეა არა მიჭამიარა (ჟღერა სკამზედ.)

ამალია. სულ მისით იქნება ჟორჟე, მაგრამ რატომ აგრე ხარ; ავით ხომ არა ხარ?

ჟორჟე. ავით? სულ ერთია! — ხომ მამლარი იქნებით ზე ბედნიერი. დამისხი ღვინო, ყველას დამავიწვიებს ეგა. (ღუგმა ზურს იღებს ზე მიიტანს ზირთან; ამალია მისცემს ერთ სტაქან ღვინოს; რადესაც მიიტანს ზირთან, რომ უნდა ჭამოს ზე დალიოს; უცრე ისეც დასდებს სტოლზედ; ადგება ზე ჟღერა გუოსეში დრმათ ფიქრში შესული). არა! მე არ მინდა! თქუწნა ჭამეთ ზე დალიეთ კიდურა.

ამალია. (ადგება) ეს რასა ნიშნავს ჟორჟე? ავი შენ თითონ მამუ-რებდი ჩქარა.

ჟორჟე. დიან! ჭო! მე ძრეელ მწეურთან, — ჟორჟეტო, მამაწოდე ლიტრა, თუ წყალი დგას!

ამალია. ჭა, ჟორჟეტო მიუტანე მამა შენს. (ამლეკს ლიტრას).

ჟორჟეტო. აი მამაჯან, დალიე, (ჟორჟე ხომს). ას! მამაჯან! გე-ლეზი სისსლიანი რათა გაქუწნა!

ჟორჟე. სისსლიანი!

ამალია. სისსლიანი! ხომ არავის დაუჭრას?

ჟორჟე. არა! კლდეზედ წავიქეტი ზე ცოტა გელები დავიკაწრე. ეს არათერიან! ამალია! ცუცხლი ანთე შენი ჭირბე, ლამის სიტვივისან გაკეშდე.

ამალია. ცუცხლი? ხომ იტი საყვარელია ჟორჟე რომ შეშა არა გვაქუწნ.

ჟორჟე. მართალია! მე დამავიწვიდა. (იტინის ძალდატანებით). მამ გინასრე: ჩუწნი ბედი შეიტვალა; მალე დავანებებთ თავს ამ ქონსა.

ამალია. რას ანობ ჟორჟე?

ჟორჟე. სვალ დილით, მინამ მზე ამოვიდოდეს, აქედან უნდა წავიდეთ. თითონ მდივანბეგმა მიბძანა, რადესაც დაწოქებული ვთხოვდი, კადა მოეცა ცოტა ხანს, რომ აქედან უთოთ უნდა გადავსან-ლდეთ სადმე. აი, თუ გინდა შენც წავიკითხე. (ამლეკს ქადალდს.)

ამალია. რა, მრავალ მოწვეულეო დმერთო!.. ეს რა მესმის!.., აქედანაც დაუთსოვნავართ!.. ხსლა რა გვეშველება, სად უნდა წავიდეთ; ცის ქვეშ უნდა ვიცხროვოთ, უღუგმა ზურათ! (ტირის).

უორე. (არბიკვს ქალადს). რასა ტირი; რა ძრეელ სამხიმო, მაკანია ამ ქალის თაკ დანებება. ან რა ქალი არის, წვიმისაგან თავის შეფარება არ შეიძლება! დამშვიდდი, გათავდა; ბალანსედ აღარ დავიძინებთ ამის შეძგომს. კელი აილა თუ ღმერთი გწამს ნუ ტირი; არ გეფე რაც იყოილე. სკალ შორს სადმე უნლო ქვეყანაში წავალთ.

ამალია. როგორ უნლო ქვეყანაში! ისეი საკმაო არ იყო მკუმორ-ღი ზემ სამშობლოს ქვეყანას, რომ უფრო შორს არ გადამგარგო; ისეი ზემ აღბერ კხედ უფრო შომორებით.

უორე. არ შეიძლება, ამალია. ეს ჩუქნოვს ძრეელ სატარო არის; ვინ იცის, ან ჩუქნი აღბერტი სად არის? უმჭკვლია ბიძა შენი ჩუქნი თაქს სრულებით დააიწუბდა.

ამალია. ან სად უნდა წავიდე თუ უფლოთ; გროში არსად მოგვე-ბოება.

უორე. დღეს სომ გაძისი; სვალაც ვიმოგნით სადმე იმოდენს, რომ გაგადლოთ. აი, მიუფე, რამდენი ფული მქუქს! (ვიბითგან იღობს მუჭით სავანციებს.)

ამალია. რა ღმერთო! ეგ ვინ მოგადა?

უორე. ვიბოგნე.

ამალია, იბოგნე?... (განკვირვებით.) ღმერთო! ეს რა მესმის!

უორე. ამ ფულის ნასკვარიც საკმაო არის, რომ რომელსამე უნლო ქვეყანაში სადმე წავადეთ, შეგარე ნასკვართი ვნასლოთ, იქ რა იქნება... უოკვლავს უბოგნებს მდომარეობაში სომ არ ვაქნებით; განა ბედი უოკვლავს გვალაგავენს. ერთი თვადიკი მოგავლო ფულის ლაგს, თორემ სულ ვრთიან ზუმი იქნება!

ამალია. როგორ? იქნება კიდეც აზირებ კელი მიწეო ქალადის თამაშობას?

უორე. სუბ! ჩუქით! ვიდაც მოდის! დამალე ეს სასმელსაგმელი ჩუქნის ეტევი თუ მე ფულები მქუქს!

(ქუქნი ბული ამალია დააფარებს სუფრას რალსაც ტილოს, რომ დასაძინებს; ამ დროს ვიდაც გლასა დაგვკვიდის ტანისამოხით შემო-ჭა დადგვია გარებთან; ეს არის ვარსურო.)

გამოსვლა 9.

იზინივე ღ ვანნიერი.

ვანნიერი. ღმერთი გადღეგრძელებთ ბატონებო, მოწყალეობა უბოძეთ გლახას; ერთი ლუკმა ზური მანინც მიბოძეთ. (გელს გაუშვეს ღ მიუახლოვდება.)

ამაღია. გლახა აწის!

ფორჟეტა. ან დედაჯან! მიეცი ერთი ნატკერი ზური.

ფორჟი განგდეთ აქედან ნუ უშვებთ შინა!

ამაღია. მივცეთ ერთი ლუკმა ზური საუჭარველად ფორჟ; ხედავ ჩქნსხედ უბედურ მდგომარეობაში აწის.

ფორჟეტა. საწყალი, იქნება ეგეტ იხეთი მშოიერი აწის, რეგონც ჩქნსა ვანთ ხელმე ზოგჯერ. (ფორჟს ტული უნდა მესტკვიდეს, მაცრამ რადც მსეტური შიში შეაყენებს.)

ფორჟი. აწა! აწ გაბედეთ, აწა მისცეთაწ.

ვანნიერი. თითონ თქნს ღარბები სანთ ღ მაცხიღარბებში ღარბობის ღ საწყლის შებრალება აწა გაქვთ. გარგია, რომ ეგ კეთილი დედაკაცი გლახის შემბრალა. (ხატქერდება თვალებში ღ იცნობს). ღმერთო! ამას რას ვხედავ!- ეს იზინი აწიან!

ფორჟ ღ ამაღია. ვანნიერია!

ვანნიერი. წსწორეთ ფორჟიან!

ფორჟი. (ეძებს თავის სანჯადს ღ სანჯაღს რომ ვერ იპოვნის ცრულ წამოკლებს კელსა.) შინ ბორბტო სულა! თითონ ჟოჯოხეთი გგზავნის შენ აქა, რომ სისხლი ვაზღვიო შენი! ჩემის კელით მოკვლად ახლა! (ცრულ აიღებს მადლა დანარტყმელათ; ვანნიერი მისშველებს თავის დიდ ჟოხს; ამაღია ღ ფორჟეტა შუაში ჩავარდებაან).

ორნივენი. ღმერთს გულისხათხ ნუ მოკვლავთ.

ამაღია. საუჭარველად ფორჟ! ნუ მოკვლავ! უფურე გარგათ. ღმერთს სავალო დანუსჯია ეგა. ნუ შეიქნები გარის მკვლელი.

ფორჟი. (შემწუნებულად.) გარის მკვლელი! (ცრული ვარდება კელითგან, ამაღია იღებს ღ უმაღავს).

ვანნიერი. (ცრუათ). ვადეგ იხე გიყი ხარ! გარგია რომ შენი ცრული შენხედ გონიერია, თორემ იქნება მოკვალა. ან რა სარტკებლობა იქნება შენთვის? უნდა სწორეთა ვთქვას, რომ დანამული მატქს შენ-

თან. მაგრამ დროება უფლას ავიწყებს კაცსა. ან რათ სწესდები, გან-
გებამ საკმაოთ დამსჯა. თხუთმეტი წელიწადია რაც გამომრდით
ერთმანერთი; ამ თხუთმეტის წლის განმავლობაში ტანჯვაში მოკლი-
ვარ, ბოლოს კიდევ ერთათ შევიყარენით; რჩივენი ერთს მდგომარე-
ობაში და ერთს სიღარიბეში კართ, შენს ალაგს რომ ვუფიქროვებ
სუუვერენობის დავივიწყებო, კვლავ გამომავალი შენს ადრინდელს
ამხანაგს და შეგობარს; და რჩივენი ერთათ გეტყობოდათ. თუ რომ
გორ გაგვეწოდებინა ჩუქნი მდგომარეობა.

(ყოჩაღი ვადება, ცოლიც გვერდს მიუჯდება. ქალი კალთასკად უსის
მამას; სმირათ უბრუნდება ამაღიას და ზურგს აქცევს ვარსკვლავს, რომ
არ უნდა ყურის გდება.)

ყოჩაღი. არა! ჩუქნიში არაფერის დამოკიდებულება არ შეიძლება.
შენ მამაკვლევიც მართალი ხუდი.

ვარსკვლავი. ვინ არის დამსჯელი? შენ რომ გავაგრძობა დროს ისე
აღელვდი, მე რა ვინა? მანაც, რა წავისდა მათით; მეც შენსავით უნ-
და დავსჯი; მეც შენსავით გამოვიქცე სამართალს და ვითრევი ისე
უბრა უკვლავთ. თხუთმეტი წელიწადია დავტანტავებ ერთის სოფ-
ლიდან მეორეში; სედამ რა სიგლასაში მოვასწავ. რას მოვიფიქრე-
ბდი ამ ტანტავში და გლასობაში. შეგსვადებოდი, შენ, ჩემ ძველ მე-
გობარს და ამხანაგს.

ამაღია. მოგობარსა? — ნუ ამტრობ მაგ საღმრთო სიტყვასა?

ვარსკვლავი. ეჭ. ქალა! ღუთის გულისხამა, ნუ მიწერებოთ. რაღა
დროს წერომათ! ცალკე შიშობით და წუთრებით; ცალკე სიცივითა
გაქვდები. ნება მიბოძეთ ამაღამ დამე აქ ვათო; ხვალ, რადგანაც ყო-
რის არა ხუთს ჩემთან დამოკიდებულება. ავიღებ ჩემს სურვილს,
დავიტერ ჩემს კრახს გელში და შეუდგები ტყვესა.

ამაღია. ყოჩაღ!

ვარსკვლავი. მე არა ვიცი, რა გორც ამაღიას შენი ნება იყოს.

ამაღია. დარჩით ბავარს. ჩუქნი არ შეგვიძლიანთ დაუქაროთ
ბინა იმ გვართ კაცთა, რომელნიცა ჩუქნიხვით სიღარიბეში არიან,
ამას გარდა ეს ქალი ჩუქნი აღარ არის. ხვალ ჩუქნი უკვდივართ
აქლანა. იმადივი მამა ჩემი ქმარი დამისწინა იმ სამანუელისა ავან,
რომ ხვალის შემდგომს თვალთ აღარ დავინახო. ყოჩაღი (ყოჩაღი),
გავიდეთ მეორეს ოთახში. (გაღიან ამაღიას და თავისი ქალი; ყოჩაღი

განცლილებს ღმრთიანებას და მისი სიძლიერის შესახებ შეგონებას.)

გამოსვლა 10.

განხილეთ, ყოველი, შემდგომში ყოველივე.

განხილეთ, (იხსენის სურვილს და მათემატიკის კუთხეში). შენი ნებაა, ჩემთვის სულ ერთია... რადგან ამდენი შენ ქოხში დამეს მათემატიკა. მას ცოტა გეგონება რამე მაქვს, კიდევ. (აღება სტოლბოვს; ყოველი მათემატიკითა სის) ღმრთი, მე როგორც სხვა კხედვე ჩემი ძმად, შენ ისე ღმრთიანად ვარ ყოველთვის, როგორც გეტყობა. რა ჩინებული ღმრთიანა! ახ, რადგან სხვის ამბობს ღმრთი ადამიანს დამიღვივებს; როგორ ყუთსულ მათემატიკა ყოველივე! კიდევ, წინ მათემატიკა, რას იმალება, მათემატიკა წინ დავლით ყოველი. იქნება კიდევ მიწოდება?

ყოველი. (მოსვენებელი.) ახ! ერთიან სიტყვად. რომელიც შენ ვერ გაიგე, სრულიადი გული შემიღვივებს; ისე წყობით ადამიანს ვარ, როგორც წყლის კუთხე; სულ ერთიან დავივიწყო; მაგრამ ამაღიანსკი ძრეულ აწყენებ, ისე აწყენებ, რომ თავის დასასწავლად ეგვიტყობი.

განხილეთ. დიას! თათქმის მართლიან... ძრეულ გწმუნებ; მერწმუნე ძრეულ! ამბობს: ღმრთიანებას და მისი სიძლიერის შესახებ შეგონებას გწმუნებ.

ყოველი. რისთვისაა?
განხილეთ. (სტამს და სტამს). ცოტადღენი რამ რომ გქონდა, მათემატიკის ჩუქნ ბევრს რასმეს მათემატიკისადით, მე მსოფლიო სხვა ერთი შემთხვევას ველოდები. ამ შემთხვევების მიხედვით ყოველთვის მაქვს. ერთი მუხტა ფული რომ მქონდა, ისე გაემდიდრებოდი, რომ დემეტრის შეარცხვინებს მამინ, ჩუქნთან კრეში.

ყოველი. (ყოველდღებით უბნებს). როგორ?
განხილეთ. როგორაა და, ასე რომ დიდი სანი არ არის ერთი სანი-დუმლო რამ შეგიტყუ.

ყოველი. სანიდუმლო?
განხილეთ. (დგება.) დიას! მე შენ წიღს არ დავიღვივებ იმ სიძლიერით, რომელსაც მათემატიკა ამ სანიდუმლოებისაგან, მაგრამ შენი ძველი მეგობრობის და ამხანაგობისათვის, არას დავიშორებ. ამას ვარდა მინდა გარდავიხადო. რითივე, რომ თუ რომ ჩემგან სიძლიერის მათემატიკა-

მია, გავასწორო რა გოგონები.

ყორწყი. შენ რა ღონისძიება უნდა მავ საიდუმლოებას? ან
ღ თუ ევ საიდუმლოება იცი, რათ დადისარ ავრე მიგვეკვილ მოგ-
ლეკვილი.

კანნიერი. ეს მართალია, ისეთი ტანისამონი მაცვია, რომ ახლა
არის დამიჯერებს, მაგრამ მოკა დრო ზ დარწმუნდები ჩემ სი-
მართლესკედ.

ყორწყი. რა არის ევ საიდუმლოება ან შეიძლება მითხრას?

კანნიერი. ან იფიქრო ეს საიდუმლოება ტყვილი იყოს, ან მო-
გონება; ამ საიდუმლოების მიგნობა ძრეელ ძვირათ მიზის. ეს საი-
დუმლოება აი რა არის: როდესაც ქადალდს ეთამაშები ვიხმე, შეგიძ-
ლიან მიხვდე ვის რა გონიერი აქებს! (ყორწყ განკვირვებით მიუხსლ-
ვდება). სომ კანტათ იცი, ეს რომ იცოდეს კანტა, რამდენს მილიონ-
ებს მთიკებს. ახლა მიგვიღარ უფრო ქვეყნებისაკენ, იქ ძრეელ სეკრ-
ნი არიან მდიდარნი, ქადალდის მთამაშენი, ზ შენ ნახავ, როგორ
დაუცვრელებ მე იმათ ჯიბებს. მაგრამ შირველში კანტა იცი ცოტა
ფუფი არის საჭირო. თუ ფუფი არა მქვებს, აბა როგორ დაავიწყო
თამაშობა.

ყორწყი. იქნება მართლა მავ საიდუმლოებას მიხვდი?

კანნიერი. სწორეთ მძალ ყორწყ! სწორე უნდა გითხრა, თუმიც
ძრეელ დარბიბი კან, მაგრამ არც თუ ერთ მილიონათ შევატყობი-
ნებ ვიხმე ამ საიდუმლოებას.

ყორწყი. (თითქო არც ერწმუნება ზ სჯერავს კიდეც). მამ მე მეტ-
ფი რაღა მავ საიდუმლოებას?

კანნიერი. ზგოგოდი მავრამ შენ ისე გაჯავრებული ხარ ჩემსკედ,
რომ...

ყორწყი. (უთავაზებს სურნუთის კოლოფს). შირველად ვჯავრობდი,
ახლა ხუთ დამავიწვია.

კანნიერი. შენ კიდეც ხო, მაგრამ შენი ცოლი...

ყორწყი. იმას როგორ შეუძლიან, ერთს უბრძანებს ზ მძას გაავამე-
დინებს.

კანნიერი. ეგვი შეიძლება. ერთი მხლელად დავკავრელებს, რო-
გორც წიდან გითხარი, ფუფი! ზ ეს ფუფი, მე მგონია შენ უფრო
ნაკლები გქონდეს ჩემსკედ.

ჟორჟი. რა იცი, იქნება ნაკლები არა მაქვს.

ვარნერი. რა!

ჟორჟი. (ჯობითგან იღებს ერთს მუჭას ახიზნატიებს). ახა უუერო!
ვარნერი, (მეტის ნდობით). ფუფუა! რაღა გვინდა. რადგანც ფუ-
ფუები გქონია, ნახევარი მოგება შენი იქნება. ამხანაგი იქნება ჩემი.
მაგასევე მეტი არა გაქვს?

ჟორჟი. არა!... განა ვიდეგ საჭიროა?

ვარნერი. რასაკერძეა.

ჟორჟი. ძირიელ ვწუხვარ.

ვარნერი. რომ ვიდეგ მოგვსეხებინა... ხად იმოკნე ეგ ფული?

ჟორჟი. (შეძრწუნებული). ეგვი არ შემიძლიან გითხრა! მაგრამ და-
რწი აქ ჩემთან... (ამ დროს გამობნდება ალბერტი მთის წვერზე.)

ვარნერი. მადრა შენი ცალი, და შუალი ყურს არ გვიგდებდნენ
იქით რათხიოტან!.. მეტე, ჯო, რა უნდა გეთქვას?

ჟორჟი. მე? არაფერი! იმას ვანობდები, რომ ჩემთან დარწი მეტქი.
ხედა ჩემსევე რაც რამ საჭივი არის შეწერილი მივეცე, და დავრწიეთ
ამავე ქობში.

ვარნერი. არა, მაგასევედი თანახმა ვერ შევიქნები. საიოკენაც გინდა
გამოგვეცე და აქ დარწიოტან ან შემიძლიან. ხედა დიდასევე უთუოთ
უნდა წავიდე აქედან.

ჟორჟი! რინთვს? თუმცა ეს ქობი ძალიან მიქცეულადმოქცეული
არის, მაგრამ აკერ რა წელიწადია ამში ვდგევართ.

ვარნერი. არა, მაგინათვს არა; მდიდარი სახლი იყო, თუ დარწი-
ბი, ჩემთვს სულერთია! მიზეზი მხალოდ ეს არის, რომ მე აქაური
არა ვარ და ხაშხორტი მე არა მაქვს. მე ვარ გლახა და ერთს მცირე
მიზეზსევე მხსტიკათ მომქცევინ. (ხურხულით) გუმინწინ ამ მთებ-
ში რომ დავდიოდდი, ერთს ალბეს მივადექი შეტროკილ ქეებს, ზედა
ხაშხი და მიწა ყუარა. ეს რომ ვნახე, გამიკვირდა! ცოტა ჯობით
ვადავქექე და ვნახე, რომ...

ჟორჟი. (პირსევე კელს აფარებს.) ხმა გაქვმიდე!

ვარნერი. რა ამბავია, განა შენ იცი ეს ანაგი?

ჟორჟი. თითონ შენ ნახე?

ვარნერი. ვნახე!

ჟორჟი. წავიდეო ახა თუ მართლა ძველი შეგობრობა არ დავკვიფე-

ზია; ახლა კარგი დრო არის, დამეკ, — მივიდეთ ღ ღრმით ჩაველათ.
ვარნეკი. (უფუდგება განკვირვებით). ეკ განა შენ ჩაგიდენია!...

ყორეყ. არა! მე არა! — ჩემს სიღარბებს. წავიდეო დჭეთის გულისხ-
თვს, ჩაველათ მაცრა. (ვარნეკი იღებს სურჭვინს ღ ჯოხს, — ორნი
გვს უნდაო წასვლა.)

ყორეყეტა. (შემოდის ღ შემოაქვს ანთებულო კვანი.) მამაჯან!
ბნელაში სართ? გნებას ბუსარს ავანთებ?

ყორეყი. არ გვინდა. ჩქნს სხუჯან მივდივართ, თუ დეღამ გვიკი-
თსობ, უთხარი სხუჯან წავიდნენ თქო, ღ ახლავე მოკლენთქო. (გა-
კლენ.)

გამობსკლა 11.

ყორეყეტა ღ შემდგომს ალბერტი.

ყორეყეტა. წავიდა მამა ღ კიდეკ მარტოკა გბვეიშო! მეკე ამ
წვიმამი, ჭეკა ქუხილში! წავალ დედაჩემს შეკატყობინებ. (ალბერტი
შემოდის) ახ! ეს ვინ არის?

ალბერტი. ნუ კეძინიან ჩიძო სავუკრელო, მე მოკსუდვარ სავით-
სავათ, ეს არის მთის ძირის ქოხი?

ყორეყეტა. დიას, ეს განჯავთ,

ალბერტი. ყორეყის ქოხია მამ ეხა?

ყორეყეტა. დიას ბატონო. ამის მეტი ქოხი არხად არის აქს ღ
ეს ქოხი ყორეყისა..

(ალბერტი იხდის ქუდს, შეწუხებულის სახით ოფულს იქმენჯს ღ
ჯდება.)

ალბერტი. მადლობა შენთვის დმერთო, რომ მოკავენი! რა საში-
ნელი სიღარბიკა! (ყორეყეტას). გამიგონე, სასურველო, ხად არის
სახლის ზაკონი?

ყორეყეტა, ეს არის ახლა გავიდა შინათჯან.

ალბერტი. ცოლი ხადლა?

ყორეყეტა. დედანკეპი შინ განჯავთ... ავერ იმ ყორეყ ოთახში.

ალბერტი. როგორ! შენ განა იმათი ქალი ხარ?

ყორეყეტა. დიას ბატონო! მე ყორეყეტა განჯავარ ამდღის
ქალი.

აღბერტი. ღმერთო! ეს რა მესმის! (მიიყვანს უძაწულს, დაიხუტება კალთაზე და ესკვება. მოისმის ამაღიას სმა, ჟორჟეტის კმასის.)

ჟორჟეტა. აგერ დედაჩემი; მე მესმის.

აღბერტი. დედა! (დგება, ჟორჟეტა გაჩხის). არა, უერნად არ უნდა შეგატყობინო, ამდენის ხნის ტანჯვის და მწუხარების შემდგომს, უცებ მსიარულება აწყენს, რა ღმერთო, აგერ ისიც მოდი!

გამოხსენება 12.

აღბერტი, ამაღია და ჟორჟეტა.

ამაღია. უცნო გაცი!... სად არის მამა ჟორჟეტაჟან?

ჟორჟეტა. ის გლასა წაიყვანა და სადღაც წავიდნენ.

ამაღია. იქით რთასში შუდი შულო. (ჟორჟეტა გადის.)

აღბერტი. ჩუქნ რანი ვართ ვრთათ!... ღმერთო შენ მამეტი დონე!...

ამაღია. ძრეულ მიგვიჩნ უზარტეცემულესო მგზავრო, რომ თქუქნისთანა დიდი გაცი კადრულაბს და ამაღამ აქ მოხრძანდება ჩამონახლდომათ; და უფრო ეს მიგვიჩნ, რომ მე მკითხულაბო.

აღბერტი. მაგისი მიწეზი განსავთ ბატონო ერთი შემთხვევა!....

არ გუცნობათ ბატონო ჩემი სასე?

ამაღია. განა თქუქნ გუცნობთ?

აღბერტი. მგონია ბატონო!... გიცნობთ ბედნიერის ცხოვრების დროს.

ამაღია. ბედნიერი ცხოვრების დროს? განა ბედნიერი ცხოვრებ მქონია რადისმე.

აღბერტი. (ართმევს კვლს ამაღიას, მიაქუქს პირთან საკონუნელათ, ამაღია გაგვირგებული გამოხტაცებს). მე მასწავს ჩუქნს სამძობლო ქუქანამი!...

ამაღია. ჩემს სამშობლოში! დიას! იქი, გაყავი ბედნიერი, ამისათვის რომ მე იქ, მამან მყვანდა გაყი შუდი. (უფურებს უფრადღებით და ღმობიერათ აღბერტის სასეს.) როგორ განსავთ თქუქნ ეგ.... თქუქნ ჯერ უძაწილი გაცი ხართ, და ეგ ამბავი დიდი ხანია,.. ჩემის სამძობლოდგანა ხართ?

აღბერტი. დიას, აქიდან განსავარ.

ამალია. ჩემის სამშობლოთუგან!

ალბერტი. მე მოვიტანე ამბავი ერთს უმწველ კაცზედ...

ამალია. ახ! ჩემ შუღსედ განა?... ღუთის გულისხათვს, მიბძანეთ ჩქარა: ცოცხალია თუ არა?... თქუწნ თუთან ნახეთ თუ არა? მომითმინეთ!... მომითმინეთ!... ოჲ, ღმერთო! თქუწნი წლავანება... თქუწნი ცრემლები... შემიბრალეთ... ნუ მომატყუებთ... თორემ მოკვდები თქუწნ ფეხ ქვეშ...

ალბერტი. ოჲ! მე მსურდა დამშვიდებით შეგეტყუოთ ყველა, ღონე აღარ მამდევს შევიძაგრო საკუთარი ჩემი გრძნობა. ის შუღი, რომელსედაც აგრე სწუხდებით და, რომლისათვისაც ტირიათ გულამსურვას-ჯედ ჭიდვით ახლა თვალთწინ, საუჭარელო მშობელო!...

ამალია. (მივარდება და მოკხევაა უაღსუდ). ახ! ეგ შენა ხარ შვილო! შენა! ჩემი ალიერტი. მრავალმოწუალო ღმერთო, რამდენი ტანჯვა და მწუხარება ავიტანე და ერთხელ არ დავმდურებიავარ შენს წმინდა განგებას, შეისმინე ჩემი გოდება, ნუ მამეღამ ხისარულოთ, რომ ზატარა ხანს უყურო ჩემს შუღს!

ალბერტი. საყვარელო, კეთილო, უბედურო დედაჲ! მე მოკვლ, ბოლო მოულო შენს ტანჯვას, მწუხარებას და ცრემლებს. მე მომითმინა თქუწნთვს სიმდიდრე და ბედნიერება.

ამალია. მე არაიყერი არა მინდარა შუღო, შენის მეტი, — ახლა ბედნიერი ვარ, მდიდარიც, ამისათვის, რომ მე შევს მონწიურული ვაყი მუღო! ხო აღარხნად წასვალ და ყურებით გამამლო მუღო!

ალბერტი. თავის დღეში აღარ მოგშორდება დედაჲ!

ამალია. თავის დღეში! მაღლობა შენთვის ღმერთო!... რომ არ მამეღამ ამ ალაგს, ახ ამ ქობსა?

ალბერტი. შორს მოკა ამხედ აღანარავი დედაჲ; მხოლოდ ამხევი გეტყუი; მამა ჩემი რომ გაიქცა და შენც თან წამოგიყვანა, ბიძა ჩემს გაუგზავნა სამძღვარ ცარეთ სასწავლეკლში, სადაც გურსი შეკასრულო ჩინით, როგორც მიყურებ ახლა, მოკვლი ისევე ბიძასთან, ყოველი თავისი სიმდიდრე მე მიანდერძა, ამ ახლოს ხანში გარდაიცვალა; მინამ ის ცოცხალი იყო; ვერ ვბედავდი შენს მოკბნას, რაკი მოკვდა, მოკვლი შენთან, — ახლა წავალთ და ვიცხარებთ მდიდრად, ბუნოებოთ.

ამალია. მამ აღარა გეყვას, კეთილი ბიძა! ალბერტისა! ნეტა

მოკვიტევა ჩუქნი დანამაული სიკუდილის დროს?

ალბერტი, ოჲ, ჩემო მშობელო; მეტად უყვარდი შენ. სმინათა გკითხულობდათ; მაგრამ ვერას გზით ვერ შეიტყუე, თუ ხად იმეოფებოდი. დიდი ხანია მეც დაგეძებ, ჯ სხლას მადლობა ღმერთსა, რაგორც იყო გინაგნეთ.

ამაღია. მოიცადე, ხომ ნასე შენი და?... ჟორჟეტა!

ჟორჟეტა. (შემოხბის.) რას მიბძანებ დედაჯან?

ალბერტი. ჯერ ნუ ეტყვი დედავ...

ამაღია. მოდი აქა. (ჟორჟეტას კელს აძლევს (ალბერტს.) ოჲ, რა ბედნიერი ვარ სხლას!

ალბერტი. ჩუქნი ყველანი ბედნიერები ვიქნებით. მადლობა ღმერთსა, სხლას მდიდაჩი ვარ. ამას ვარდა, ეთხრევი მთავრობას ჯ ანტიებს მამა ჩემს თავისი დანამაული.

ამაღია. იქნება მართლას! მამ გიდეგ მეღირსება ჩემი სამშობელო ქვეყნის ნსხვას,

ალბერტი. უეტყველათ. ას! რა მოუთმენლივ მოკვლი მამა ჩემს!

ამაღია. მაგრამ რას ევლით? მოკებნოთ თითონ ჩუქნი... (შეღებბა). არას! ის იქ არის, — ვარჩერა ჯ ის წყეული რა ნსხვას ჩუქნს ბედნიერებას, უკან დაგეგადეგება. არას! თავის დღეში არ უნდა მივაგარო ჩემ შჯახს. უნდა უთხრა ჟორჟს რაგორემე თუთონ მოიშოროს, მაგრამ ხად არის? სხლას ღამეა. წვიმა!... მაგრამ ისე მინარეულათა ვარ, რამ არაფრისა არ მეშინიან (ალბერტს) ალბერტ! მოიცადე აქ, წავალ ჯ მამასაც მოგვკრი.

(ამ ღანადაკში ჟორჟეტას თეთრი ფულით ხახე ქისას აძლევს ალბერტი; ჟორჟეტა ერთიან აბნებს მიწასჯედ.)

ალბერტი. მეც წამოგყვები.

ამაღია. არას. შენ შინ დარჩი. (ჟორჟეტას). ჟორჟეტა! აქ იყავ შჯელო ჯ შექტიე, ჩუქნი საყვარელი სტუმარი, ჩუქნი სხლის მეგობარი. (გავა.)

გამოსვლა 13.

ალბერტი ჯ ჟორჟეტა.

ალბერტი. საყვარელო ჟორჟეტა, ხომ არა ვაქჩნით სწერაკადამი?

ფორჟეტა. იქით ოთახში გასვლათ, თუ გნებავთ მოგართმევთ; ან ანა ჯე იქ მიბრძანდით, იქა თბილა. ბუსანი ანთია.

ალბერტი. მამ შენც მამევე.

ფორჟეტა. მამ მოგვები. ჩემ კელსაქმეს მოვიტან ჯე იქა კქსოვ შენ ასლახ. (ალბერტი გადის; ფორჟეტას კელსაქმე გააქმეს; მამ არას დაიქმეს; ფორჟე ჯე ვარსერი შემოდის. ესენი შეაყენებენ ფორჟეტას, რომელიცა მიუგებება მამას.)

დამოხვლა 14.

ფორჟე, ვარსერი ჯე ფორჟეტა.

ფორჟეტა. შენა ხარ მამაჯან?

ვარსერი. (რა დაინახავს ქუდსა ჯე საღვთოს ალბერტს სტოლზედ). ეს რა ამბავია?

ფორჟეტა. ჩუმათ მამაჯან! ჩუწნონ სტუმაჩია.

ფორჟე. სტუმაჩი, მერე ვინა?

ვარსერი. (რა დაინახავს სტოლზედ ფულებს). ფულები!

ფორჟეტა. დედამა თქმა, ჩუწნი სხსდის მეგობარი არის. აგერ აი იმ ოთახში შეს, უფურე.

ფორჟე. აფიცარი! ეს რასა ნიშნავს?

ვარსერი. ფორჟე! უფურე, ეს ფულები მეგობარია იმისა.

ფორჟეტა. ანა, ჩემია. ეგ ფულები მე მამაქა.

ფორჟე. გაჩუქა! მამ ხანს მდიდარია?

ფორჟეტა. ძალიან. წეღარ იმასდა, დიდი სიძლიდრე მამქსო.

ფორჟე ჯე ვარსერი. დიდი სიძლიდრე!

ფორჟეტა. აი, ამ ბუმაყნიუში, ბეკრი ფულებია!

ფორჟე. საიდან მახუდა ეგ ვატი!

ფორჟეტა. არ ვატი. დიდხანსი ელამარაკებოდა დედასა.

ფორჟე. სად არის დედა?

ფორჟეტა. შენ ხამებულად წამოვიდა.

ფორჟე. მარტო... წავიდე მივსელო... (უნდა გავიდეს)

ვარსერი. (დაიჭერს ჯე არ გაუშვებს). მოიცა! (ფორჟე შედგება, ფულებს უფურებს, ფორჟეტას უნდა შევიდეს მერე ოთახში, ვარსერი არ უშვებს), მოიცა ქალო! სხე სჯობია, წახვიდე გარეთ ჯე

უუერო, რაღა დედა შენი მოდიოდეს, შეგვატყობინე. (ჟორჟეტო
განჯავს გარეთ, რომ დაბრუნდება მაგრა დაჭკეტავს იმ კარებს, სადაც
აღბერტი. ჟორჟი უძრავათა დგას). ჟორჟ! ამაყედ კარგს დროს
ვერ ჩავიგდებთ, რომ ვლამპაკობდით იფული საჭირთა არისთ იმ
საიდუმლებსათა, აი ესეცა იფული.

ჟორჟი. (შეწუხებულს სხით და უძრავათ). კარგს დროს!

კარნერი. შეუდგეთ ჩაჩა!

ჟორჟი. არ მესმის რას ანობ?

კარნერი. სტუი. კარგათ გეხმის რასაც ვამბო. უუერო კარგს
ჩაჩა მკედილ ტანისამოცხს... იმ ზორტმანში რამდენიმე ანი თუ-
მანია..., ერთი ხანჯალი შიგთაში ზატონს და სულ ერთიან ჩაჩანი
იჭნება!....

ჟორჟი. არა! მე არ შემიძლიან. სისხლი ძანლებში მიცივდება!

კარნერი. აი შე შიშინა! ეს მგზავრი იმაყედ საშიშარი სომ არ
არის, ანდა რომ დროთ ჩავთვალთ?

ჟორჟი. რაც გინდა შენ ისა ჭქენი, მე ვი აღარ მამდევს დონე.

კარნერი. კარგი! მე მარტოც კარგათ შემიძლიან, მაგრამ რაგი და-
გომანო, მამეხმარე ვი. (იღებს დიდ დანას). მოხვალ თუ არა?

ჟორჟი. მოხვალ!

კარნერი. ჭა, უთუოთ. (შედის აღბერტის ოთახში. ძალიანი დაიჭე-
ჭებს; მუხისაგან ცეცხლი ეკიდება თივას და ქონს; ქარი და ძალიანი წვიმა.)

ჟორჟეტა. (შემოვლის). მამაჯან, ქუსს, ქონი იწვი!

ჟორჟი. (იჭერს ჟორჟეტას.) კარნერ! შედექი!

გამოსვლა 15.

ისინივე, ამაღია, აღბერტი, გლეხ-გატები და სალდათები.

კარნერი გამოვლის ზორტმანით და ჭკეტავს კარებს. ცეცხლი თან
და თან ემატება.

რორჟი. გლეხ-გატები და სალდათები მოხანს მთის წვერზედა.

კარნერი. უგუნურო! რათ შემაყენე! ერთი დაგვარი, უნდა მამეკლა.
ვერ მოვანწარი, ცოტათი ვი დაგუქერი; მაგრამ ვვალ გამოვა, ცეცხლ-
ში დაიწვება. აი ზორტმანი, ჩაჩა გავიჭეთ!

გამოსვლა უკანასკნელი.

ყოჩაყი, ვანერე, აძლია, ალბერტი, ყოჩაყეტა, ოფიცარი და
საღდათები.

აძლია. ყოჩაყ! ჩუწნთან მოდიან, შენ დასაჭერათ. ვიდაც მგზავ-
ნი უზოგნიათ მეჭადარი და იძახიან ვითომც შენ მოგვეყვან! სად არის
ჩუწნი შუღი? (ვანერეი ქურდულათ განიხარება.)

ყოჩაყი. შუღი! სად? ვინი? რომელი?

აძლია. ჩუწნი ალბერტი!... მანდ არის!... (ახველებს იმ ოთახს,
სადაც ალბერტი!)

ყოჩაყი. ოჰ, რა საშინელებაა! ჩემი შუღი!

(ცუცხლი ედება მთელს ქობ-მოხობას, ყოჩაყი ამტკრებს კარებს,
შეგარდება ცუცხლში; აძლია უნდა შეჭყვევს თანა, მაგრამ არ უშეგებენ;
ყოჩაყი გამოკარდება უკანვე, კედლი მოაქუწ ალბერტი და დაეცემა აძ-
ლიან წინ.)

ყოჩაყი. აი ეს... ცოცხალია!.. ჩემი შუღი!.. ეგ შენა ხარ!.. შენა
ხარ შუღო ალბერტი? ჩემი დაღუპვის დრო მოვიდა!...

ალბერტი. მამაჩედა დამიხსნა... მაგრამ სად არის ის ზვანავი, რე-
მელსაცა უნდოდა მოგვეყვანი?

ვანერეი. (შემოხრების უკანვე, თან მოხდევინ გლეხები დასაღდათე-
ბი). ყოჩაყ! მიშეგლე ვიღუპებით!..

ყოჩაყი. შუღო! მომეხვეი უკანასკნელათ. ვანერე! მე დაგიტკიცებ
შენ ჩემს მეგობრობას. წავიდათ! (შეიტაცებს ცუცხლში.)

ვანერეი. საითკენ, ყოჩაყ! საითკენ!

ყოჩაყი. ჯოჯოხეთში!...

(შესტვივლებიან რა ცუცხლში. მთელი ქობი იტყვას. საღდათები
შესტვივლებიან და ცოცხალ მეჭადარს გამოიტანენ. ყოჩაყს მისტვივლე-
ბიან: ცოლი, ვაჟიშუღი და ქალი.)

ყოჩაყი. გათავდა! კვდება!... უბედურებო... თქუწნი უველანი ჩემ-
თხს დაიტანჯენით. ჩემი სიკუდილით დაგიბრუნდებით ბედნიერება
და მშველბაც. ოჰ, საყურადლო შუღო ალბერტიო. ერიდე ქალადლის თა-
მამობას?.. ქალადლის თამამობითგან წარმოადგება უველან ბოროტება..
მწავალმოწყალეო დიქროთ, შენ მანათივე ჩემი დანაშაული!..

(გვდება. იმის გარეშე მოსახსნის შემოსეული.)

(თ. ალ. ჭავჭავაძის ლექსებითგან.)

ღიმილმან ლაღთ გარ გაღებით მარგალიტ მწეობში აჩინა,
ბაგე ზრანვისა დამწეობი, გრძნობის კმიღა ადინა.
სილაღე კრძალვა ნარეკმან, ნაზად სხეკაღნი განჭვინა,
თვალთა გამკრთაღთა, გულისა ჭრქეკს: მსგავსი იმისა ხად, გინა?

ჭსამს ტრფიაღსა საეკარეღი სუღად ეღკას, მით ჭნტხოეჭებღეს;
მომრეგებან კერა სომეღეს. ღაწკთა მისთჳს დღიღებღეს;
გუღს სწორეღი ეგრძნებღეს, ჭინთა ეღღა მითა ჭსმღებღეს,
ზოგკერ ზრანსეღთ განსჭნტხებღეს, სან ტრფობითა მღანღებღეს.

* *
* *

თავის უფლებით მუის მიგისწრათღი.

ჩანგზეღ კეღჭეღოფან აღტატობითა,

ღ უმიშრებით გუნდრეგს უგმეღღი

მუღთა მანღღის დამენებითა.

რღს ამ სოეღღს მე სიტებოება

მსურღდა შემესვა მე ტრფიაღებითა

გერ განწარ მის ზედ ბაგით წაღება,

მითი განმიქრს უხიღავ ძაღღით!

ვით მოჩვენება გრძნეღღებისა,

ვითა რღნება, ვითა სიწმარღი...

დრონი განცხრომის ნეტარებისა,

განმიქრნენ ვითა ღამის ღამხარი. —

თუძუ ჩანგი ჩემი აწ არს მოშლილი,

განნა ოდესმე მიყვარს გლახ უღერა,

ჟანვ მოკიდებულს სიმშვედ ტირილი,

არ სინარულის ვაისა მღერა. —

მამ რაჲ გსურს სმენა ხმის მკმუნვარების

ხმა უცხლს კაცის ღ კელურისა,

ხმა შეხარნი ნარნარ ვურისა,

სუ უგვე მწირი შეგებრადების. —

ნამდვილ ვინაჲ სიბრალულისა,

ცრემლითი თვალით შინა გაბრწყინებულნი,

ძითა მსუბუქი მუქმნა ტვირთი გულისა,

ღ მექმნა ჭმუნვა განქარვებული.

ესრედ სიგუდილი ვატიმარს გაუტკბილადების.

თუ მკვრეტოჲ შორის ერთს გვამს მანც შებრალადების.

მისაღება ქართულის ისტორიისა.

სიხსლი ჯათარის ძის სვანთაგან მიტყუელი.

სახისხლე საბუთისა, მიტყუელისა დროსა მეფის ალექსანდრის ღ
დადიანის ძამისასა სვანთაგან რაჭულთ ჯათარიძეთადმი, რომელსადა
სიძველისაგანა დასაწყისში ნაწილი ქალაქდისა, არღანა აქუს.

მოუხედით ღ თქუნი ბიძანები თვალთა ღ რვაჲ მოგვეწივნეს ღ
შეგებნეს მოგვერია ცოდვა ვშაჲის მანქანებითა შემოგვერივნეს მე-
რძე დაგვიწვეთ მტრობა თქუნი ჯათარიძეთაგან სარგოს ღ აღარც
გაგვიშვით საჯამაგირად აღარც რაჭსა ღ ლეჩხუმს სამუშინად გა-
მოგვიშვით შვიდს წელიწადსა სხრე ვივენით რომე სრულიად სვანე-
თის ქვეყანასა საზიარებელს ველარ ვიძვევებით ღ არც ვის ძამილის
გემო გვინსავს მეძმე მიგვებირდა ღ აღარა ღრე გვექმნდა შევიყა-
რებით ღ ოთხსანი სამაღნე ცხენი წამოვიტანეთ თუთოს ცხენსა
ორელი კაცი წამოგვეყვით ჩამოვედით ლეჩხუმს ღ რაც სავაჭრო
გასლდა გავყვიდეთ ღ ვისაქმეთ ავტკიდეთ ღ ვინა ღ წამოვედით თა-
ვი მოჭმული გვეკონა აღარას მოველოდით თურძე გუჭაიძე ღ ლა-
შნიძული შემოხენილი გუჭაიძე როგორც ჩუნი სავაჭროდ ჩამოვედით
გუჭაიძესა ღ დაშვი შულს თქუნითუხ კაცი გამოეგზავნა თქუნი
სრულიად მოგვერეწინ შეგვეყანა ღ სხრე მოხულ ივენით რესტამიგა
რომ ჩუნი თქუნი მოხულა ვერათ საჭმით ვერ შევიტყვეთ წინათ
თქუნი დაგვეხედით უგანთ გუჭაიძე დაშვიძული ინსანრიძე ღ გარე-
ყანიძე მოგვეწივნეს თავიყავით წინა უგანა ღ დაგვეხედით ღ ამოგვე-

წყვიტეთ წყლის კაცისაგან ოთხასის მეტი აღარ მოეწიით ეს ვეფლად
 გარნი დაგვსოცეთ და ოთხასი ცხენი ვეფლას ღვინო კვიდა და მისის
 სამაღწიით წაგვარითიოთ ამის გარეთ სხუა მრავალი მტკრობა გვიყ-
 ვით და ვერხით საჯამაგიროდ ვერ გაგუზარენით ამისი ღრუ ვერ
 დავადვიოთ რომ გზა გვეძოქნა ხი სხანი დვალეთისაგენ გაეზარენით
 კახეთს საჯამაგიროდ და წაგვადით მის წასვლა ვერ შეგვიტყვიოთ და
 შეგვიტყვიოთ და მეტეუ შინსაგენ რომ შემოვიქცეთი იმავე დვალეთისედ
 წამოგვადით დაგვსდით გლელას და ჭიოქნას შიყსედან და მოგვიტყ-
 ვით ველთა დაგვეგარცხეთ ასის კაცისაგან ორი მოამბუდ გაუშვიოთ
 სხუა ვეფლად ტყვეთ წაგვასით ჩუქნის მონაგუბიანად ონს მიგვასით
 საქონელი სალაროში შეიტანეთ და ჩუქნს დარჯილნი საბრალნი
 სადარესა და საბატეში შეგვეარეთ ნაადგომევი დაღმა ენკენის თვე-
 მდის იმაშიც ტყვეთ ვიყვანიოთ ღრუ აღარ გვექნდა დავისხენათ
 თავი და თათო კარგი აჯარო ჩუქნის თავის სახსრად გამოვიღეთ
 და გარჯილი სული ამით შევიწინეთ სხუა სახდენი ჭიოქნა და მტკრობ
 და გარდაგვიკიდა კაცის ენა ოჯგოლ იტყვიის ვიყვანიოთ სრულიად
 ეტერს აქეთ რაც კახეთი არის თორმეტს წელიწადსა ასრე შეწვედეთ
 ღრუ რომ ვერც კახეთისაგენ ვიძოქნოთ საჯამაგიროდ გზა ვერც სამც-
 ხისაგენ და ვერც გურჯისტანსაგენ ვერც ვიძირეთ და მეტეუ შევიყარენით
 სრულიად სვანთ ჩენილუბი და ვქენით ვაზირობა მივედით ეტერს
 რუჩაგისასა და დადიშეკლიანსა შევესვეწენით და დადიანთან გაგვსავ-
 ნეთ შევესვეწენიო დადიანს მამისას და ცხრა ჯორი გაუგვარეთ ამი-
 ზი აჯა ვსთხოეთ რომ მეფეთ მეორეს პატრონს ალექსანდრესთან
 აჯა ეძოქნა დემეტრის გაუძარჯოს პატრონს დადიანსა ჭეოხდიდელს
 გაგვსავნა და შესვეწოდა ალექსანდრე მეფეს ეაჯობინა და ეპატრიუბი-
 ნა პატრონის დადიანისათვის და ასრე ებძანა მეფეთ მეფეს პატრონს
 ალექსანდრეს თუ ჯაფარბიძისთან თავადი რაჭას არა მყავსო თუ
 ჯაფარბიძის სისხლს გარდისდაინო სვანთ გზას მივედით და ჯაფარბი-
 ძეთაც წამოვასხნითო თუ არა და ჯაფარბიძის საქმეს არ გარდასწვე-
 ტო ჯაფარბიძენ უბრალოდ დასოცესო მწვედ მძლავრნი კაცნი არიან-
 ნო და სრულიად მრატველნი და ლეხუმელები დამეყარგვიანო და თუ
 ამ ჯაფარბიძის საქმეს გარდასწვეტენო მოიყენე კაცისა და რა რიგა-
 დაც სჯობდეს და ეძარბოებდენ ჯაფარბიძისა და გარდასწვეტონ და
 შემოვიწყობთო ამადი გამოხდა ხანი და მივედით დადიანთან ირუ-

ჯად ჩენილები წამოგვიძღვა თუთან ბატონი დადიანი ჭ გიგუთს
 მივედით შიქნა საქმება ჭ ხანასშირე გუოსოკს ჯაფარბეგთა დასსაგეს
 თუთან მეფეთ მეფე შატრანი ალექსანდრე ჭ დადიანი ბატონი მ-
 მის ფალავანდომული ზვიადი ჭილაძე ლომკაცი ერისთავი კახაბერი
 ამირკუთი რამინ ჭ ფალავანდომული ფალავანდი ქნეს მოკითხული ჭ
 სიგელიც მოატანინეს ჯაფარბეგთა ჭ მეტად უსომილ დიდი სისხ-
 ლი ჭ ხანასშირე ეწერა ამხუდან ანგარიშეს ჭ სამისი კაცი მოკვლა
 ჯაფარბეგთა ჭ სსუა მრავალი ავი დამაროებოდა ჯაფარბეგთან სკან-
 თა დაუღვეით სიგელი სკანთა ჭ გარდაიხადეს ჭ მოკვცემინეთ ლამ-
 სეთს სოფელი ჭ ცისე ზურინას ცხრა კვამლი კაცი ჭ ერთი მომცრო
 მონასტერი წმინდის გიორგისა თუქსმუტი „ ჯვარ სსუთა ოთხ თა-
 ვითა სწინასწამტყველოთა სამოცი უოთა მარხვანითა ტიპიკონი-
 თა სტოლიელითა ამხ გარეთ მოკვციათ ოსთის შირად მთიულეთს
 ხიდურს ახ ოცი გლეხი ერთი კარგი ცისე ორი მონასტერი ერთი
 დიდი გუმბათიანი მთავარ ანტელისთ მონასტერი ორით დიდით
 ოქროს სატიოთ ორმოც ჭ თურამეტით ოქროსა ჭ ვერცხლის კან-
 დლითა მისით სამონასტროს წიგნებითა დიდით გულანითა ოთხ
 თავითა სამოციქულითა სწინასწამტყველოთა მარხვანითა მეტამ-
 რანითა დავითითა დავითის თარგმანითა ოთხ თავის თარგმანითა
 ენქერანის წინამძღვრითა მერე წმინდის გიორგის სავანის დიდი
 სინი მონასტერი ოცდა თორმეტით ჯვარსსუთა ჭ რაც სამონასტე-
 რე წიგნი არის მით ხრუღიად გაიხუბული ჭ სანატონო დეკანოზი
 წინამძღვარს ოცი კვამლი კაცი ჭ დეკანოზს რვა კვამლი კაცი ამხ
 გარეთ იქავ ხიდურს ერთი აწნაურ მული სანატოძე მისით ცხვრითა
 თორმეტით კვამლით კაცითა სსუა მთიულეთს ცისე ჭ სოფელი
 ცარიელი ოც ჭ ოთხი კვამლი კაცი ერთი ეკვლისა თხუთმეტით
 შატოანით სატიოთა ჭ მისით წიგნებითა სრულდებით შექობილი
 თუქსმუმს თუქსმუტი კვამლი კაცი ჭ ცისე სსუა ჭ არიშიძე ლ-
 მი მისით ცისითა ორმოცით კვამლით კაცითა დედ ქალქსა კარგი
 სპატიო გუმბათიანი საუდარი ჯვარცმისა საქაფიგაზროს მისით
 მოთვალმარცხელიყოფით ომირითა შექობილი რაც ეფისკოპოსსა
 ჭ იმისთანს საუდარს ეკადრების იმისთანს წიგნებითა ხრუღად გა-
 თავიშული აწინ კვადით კაცითა ჭ ორი აწნაურბეგული გავამუ-
 ლები მისით ცისითა ჭ სამოცდა თორმეტით კვამლით კაცითა მ-

დას წმიდის გიორგის ეკვლეხია ღ სოფელი ოც ღ სუთი კვამლი კა-
 ცი ღ ცინე ჩუქმოს ცინე ღ შუდი გლეხი ჭიორას ცინე ღ სოფელი
 თქქსმეტი კვამლი გლეხი ბუბას კარგი ეკვლეხია ცინე ღ სოფელი
 ეკვლეხია კარგის ჯვარსატითა ოცდა სუთი გლეხი სსჭა ღუბის შესა-
 კალი სოფლები ჯუშლად ოთსასი კომლი კაცი ხამი სამავარდნე სსჭა
 ყოვლის დღის სანადიროები სავაკვე სოფასითა ვარტიშო ედენ
 გილანის რიონის სათავე სსჭა სანადიროები ანჩვისა ამ მამულს გა-
 რეთ სამასი სამანქანური ღ ზედალური ახვარნი სამასი კვრცხლის ჭუ-
 რჭელი სურათებში ჩორღათო ღ თანი კვრცხლის ტამტი წურწუმა
 კასთ მეფის ნაზარევი ამას გარეთ სამასი დიდი ღ სუბუქი ქვაბი ს-
 მასი ჯორნი სამასი კარგი ზღაფი ამას გარეთ კვლარა ამოგივედით
 არ შუკვერდით ამისათუხ რამ მე თქქსნი სწორი კაცი სვანეთს არ
 იყო ღ სსჭა კვლარა დონე ექენით სრულად სვანითა ეცერს აქათ
 ყველამინ თქქსნი ბაზი დავიდეკით სრულად მუღასკელთა ღ მუღას-
 სის შესავალთა ლატარელთა ღ ლატარის შესავალთა უშუალოთა ღ
 უმეფელის შესავალთა აწე მოგვისსენებია გლოლას ზედათ ცინას იქით
 ოსეთს აქით სრულად მთიულეთის თემი მათით სამართლიანითა
 მითათა ბარითა სავადრებითა წყლითა ღ წინქელითა სათეზითა ს-
 ნადიროთა კვლითა სათიბითა მიხითა მიმდგომითა მართლით სამარ-
 თლიანითა სამებრითა ღ უძებრითა მიხითა ყოვლითა გქონდეს მკვი-
 დრად ღ სამამულად თქქსნი ჯათარძისა სარკოსს აბესალამს ღ ვა-
 მიეს ვინც ეს მოგიშალას ღ შეგიცვალას წყეულიმც არის აქა ღ
 მერმესა მას საუგუნისა ორთავა ცხარეობათა შიგან ანთებისგან ან
 ბაყისგან სადამის სვანეთი ისხენებოდეს ან ჯათარძის გვარი იყოს
 ან ობაენებოდეს ვინც შეგიცვალას ღ ან მოგიშალას შემც იცვლების
 ჭრისტიანობის სჯულისაგან რისხავსაც მამა მე ღ სული წმიდა აწე
 გქონდეს მკვდრად ღ სამამულად ჭიდროთა ზედათი ღ გლოლას
 ზედათი სვანეთს იქით ოსეთს აქათი ღ სრულად მთიულეთი ოთ-
 სასი კვალი აწნაურ შვლიანად გლეხიანად სრულად ეცერს აქათ რაც
 სვანი იყოს ყველან ბაყი გიბუდნიეროს დემრტმან როგორც ნასის-
 სლას მართებდეს ვინც ან ამ მთიულეთს დაგვიღლოს ღ ან ბაყსა
 ამისი ზირისა ღ მახუის გამცემნი ჩუქს სრულად სვანნი ვიყვნეთ
 ამას გარეთ სელაშოდ მოგასსხეთ სამასი ნებოერი ათასი ცხვარი ღ

სამსი ლიტრა სამთელი დაიწერა წიგნი ესე ქარონიკონსა რკ ღ
ეჭთსა კელითა ფრიად ცოდვილისა ფაღანდიშელის ფაგანდინითა
მონაძედა ვაჩ ამ საქმობისა.

მოგვიხსენებენ, რომ ერთსეულ ღელა და შვილი დასეინებდნენ
 მინდობში და ზედ წაადგენ ღელსა. ასეთ გვიანბუნ, რომელ შაქრის
 ღელი ამოვა და გაიზრდება სიმაღლით რაი ან სამი ადლი, და სიზრ-
 ქით არის რაი თითის დადებს. შაქრის ღელი ხწორეთ ღელსა, ჭილ-
 ხა ანუ ღელწამსა ჭკავს; აქვს ბევრი მუხაუბი; თითო მუხლი აქვს ერ-
 თი მტკაველი და რაი გოჯი. ჭხწკრენ, რომ შაქრის ღელი შირველად
 იზოგნეს იგიციის გუნძელში, რომელიცა არის ასლო სამკალ-ქვეყნის
 ზღვისა. შაქრის ღელი მოდის: ევროპაში, აზიაში, აფრიკაში და ამე-
 რიკაში, საგუთრად ბრ:ზილიაში. (რომელიცა ამერიკის ქვეყანა არის);
 ევროპე იზმანის სამთავროებში: ღრანადასა და მურციაში და რთა-
 ვე სიცილის საეპიწიოლოგიაში. ღელი დამწოდება აქვს თვეზედა, ხან და
 ხან ათს თვეზედა; მაშინ დასჭრიან ღელსა და გამოხწურვენ წვერსა; წვერს
 კარგა ხანს ადუღებენ, ერთის ქვაბიდან მორეში გადასხიძენ და დაწმენ-
 დენ ნაცარტუითა; ნაცარტუთა აკეთებენ ნაცრითა და კირითა; მაშინ მიი-
 ღებს იმ თვეზსა, რა თვერთან ჩვესა ვეიდულობთ შაქარს. როცა შაქ-
 რის წვერსა უაღიბში ხასხმენ, მაშინ გამოდის ტუბილი და მოშვერ თვე-
 რის წვერი, რომელიცა უძახიან ბადაგსა ან შაქრის ნაძირაღსა. შაქარ-
 ი, თუმიცა საჭმელად ტუბილია, მაგრამ კარსი გუჭში დააგუებს რაღსაც
 სიმყავის გემოთა ამიხთვის მომატუბული შაქრის სძირება დიდი ზარ-
 ლია და ცუდი. კარგად იქმანენ ის მოძლები, რომელნიცა არ შაქ-
 ვევენ ბავშვებსა შაქრის ჭამსა. ამისთვის რომ შაქარი წახაღენს ვიღებ-
 ხს და ჭხწყინს გუჭსა (ს. რომაქსა). აწიღელნი განათლებულნი ავროპი-
 ელნი ხად ხნი აკეთებენ შაქარსა მჭარსლითა, რომელიცა უძახიან შაქ-
 რის მჭარსაღსა, რომელიცა მართლად ჭკავს მჭარსაღსა.

ქ • ვ • ს .

ყავა ამოღების მარტო ეძინის მთებზედ. ხასკლადობს სამს ადგილსა. ხას-
 ხასა, ღოღანასა & ბერელოფაღში. ადგილი ბერელოფაღისა არის მას-
 ღობელად შეკვა ქალაქისა არაბის ტანში (არაბიაში). ყავის სე არის ხი-
 ძაღლით თორმეტი გრე (გოჯი) & სისქით ოთხ არშინ ხასკვარი ანუ
 თუთსმეტი ტუტი. ყავის სე, რძენიგ დაძველებს, იმდენი ქვეითი ტო-
 ტები გაუმრუდებს & გაუგანიერებს, მაშინ დაემსგავსება მრკვალსა ფარ-
 ხსა, ანუ კუნძისა; ქარქი აქვს თეთრი & თხელი; ფურცელი უგავს ლი-
 ძინის სის ფურცელსა. ცოცხა წვრილია. უოველს წელიწადსა აყვავდე-
 ბა & მოხსნამს სიღსა. ყვავილი აქვს თეთრი & ხუნი ხუნელებისა
 (ხუნესტებელისა); გემოთი არის მწარე. ყვავილი ფურცელ ქვეშა აქვს
 & ოცნა ჩამოსწევს, იმას ადგილსა გამოხსნება მწვანე ხალი, დამ-
 წითლება & გაწითლება. დიდი ალუბანის ოდენი შეიქნება & არის
 ნოყიერი & გემრიელი. სიღსა ყავისასა შუაში აქვს, კურკის მბოცად,
 ცურცვი. ომქელისა უძისან ყავასა; ქარქი აქვს წვრილი & თხელი,
 ომქელიც გამაგრებსა მისხაგანსა. ყავის მწიფე საყოფი იხმარება თეს-
 ღად. ყავას დარტყვს იქა. ხადაცა შრქელ-ჩრდილიანი & ნოტიოანი
 ადგილი არის; იმის გარშემო შემოუყლიან თხრილსა, გაამსებენ წყლი-
 თა & ხადაც ამითი მარწყვენ. ხამსრეთისაგან დარტყვს ყავის ტოტებსა
 დიდს მუღუნს სეს ქვეშა! ჩუადში ხამჯორ მოჭყრევენ ყავასა, ხამეტ-
 ნავად მისის თვეშია. ყავის სის ქვეშა ტილოებს გაუშლიან & ისრე
 დაბერტვენ, მერძე გახმობენ მსე სედა & მარცვალს ორად გაჭყოფენ;
 მერძე გიღვი გახმობენ & ცხრილში გასტხრილვენ. მედინა ქალაქის
 მკვიდრი აბდულოვაღერი & ძალიან ძველი მწერალი ბან-აბდ-ელი ღას-
 ტერი ორნივე არაბები, დაწვერენ: ადენის მუფთმს ხუსტმა ხასაო
 ხმარითი ხაღსი, ომქელიცა ხამდა ყავასა & იმანაც დაწვეო ხამაო;
 იმან ხწორეთ გამოსტადაო, რომ ყავა მოამორებს გატხა ძიღსა, (გა-
 აფხისაღებს), დაამებს თავის ტკივლსა. გაამხიარულებს გულსა.
 მოამორებს გატხა დარღსა & მწუხარებასა (ჯავრს გადაჭყრის გული-
 დამ). ყავის ხმა დაწვეს მეტრე საუკუნეში ესე იგი ქრისტეს შობი-
 დგან რვას წელიწადს უქანს. პირველად ყავის ხმა შემოიღო მუფთმს
 არაბიაში (არაბის ტანსა), მერძე ყაიღში, მიხიღში (ეგვიპტეს) & ბო-
 ლოს დროს მოელს ევროპაში.

ზღვის კატები.

ზღვის კატი ღ დედაკატი ადამიანსა ჰგავს, ამ ნაირად; ტანი აქვს ჩუქურღლებრივი, სწორე სხე ღ ჭიშკრისინ ადამიანსა გვანან; აქვთ მრავალი თავი, დიდი თვალები, შინის სხე სუქანი ღ ვანიერი. შრ. ტყელი ღრუები, ძლიან თეთრი გბილები, ძლიან შრტყელი ცხვირი ღ სწორეთ გადაყრილი მხრებზედ თმები წყლის ფერი ან ცისფერი, ყოძნაღი ღ თეთრი წვეტი მუცლადმდისინა, ტანზედ თეთრი ღ რბილი სორტი ზღვის კატისა- მამაკაცსა ჰქვიან ტრიტონისი ღ დედაკაცსა სირინოზი, ამათი საიდუმლო ასოები ადამიანის საიდუმლო ასოებსა გვანან. დედაკატებსა აქვთ მავარი ღ ძლიან მრგვალი ძუძუები, როგორც განათსოვანს ქალსა. მკლავები აქვთ ძლიან განიერი ღ შოკლე; ისე ეტყობა, თითქო იდაყვი ანა აქვთთო. თითები შუაში ძლიან განიერი აქვთ, ღ სცურავის ფრთების მავიერად მძრობენ. აუგს (საიდუმლო ასოს) ქვიით ზღვის თევზსა ჰგვანან ღ განიერი ბოლოა. ამთა ჰქვიან სხუა ფრივ სხელები: ნეკრიდი ღ ამბიტი. ანგლიაში ათას ოთხას ოც ღ ათას წელსა, იპონეს ქარი-საგან გამოგდებული ზღვიადამ ზღვის დედაკატი ღ მიუყვანეს ალექსა ღარლექსა, რიგანად ჩაატყეს ღ აწაუღეს ქსოვად წინდისა, საჭმელსა ჰსჭამდა, რასაც ადამიანი ჰსჭამს; რამდენიმე წელიწადი იცოცხლა ღ ღაშარაკი ვერ ისწავლა. უნდოდა ნიადავ ყოფად წყალშია; ღაშარაკი იმიხი იყო უვირილი, მსგავსი მამაკაცის ვარის გმინვისა. ანგლიის კაპიტანი შმიტი დასწერს; მე ვახეო, ათას ეგას თორმეტსა წელსა, ახალსა ანგლიაში, ძლიან შვენიერი სირინოზი, (ზღვის ქალი ანუ ქალთევზა), რომელიცა ძლიან ღამაშსა ქალსა სიმშუტნიერეში ან ჩამოუვიდოდა; ესსა ღამაში ცისფერი თმა. მხრებზედ გადაშლილი; მაცრამ ჭიშკრად ფესმდისინ ჰგვანდა თევზის ბოლოსა, სოლო კვლის თითები ჰქონდა ტუავეტით გაბმული, როგორც ბატის თევზები. უფალი დეხზონდი ამბობს. ხემს დროს დაიჭირეს ზღვაში ერთი ქალი ღ ერთი კატი; დედაკატმა ორი წელიწადი იცოცხლა ღ წინდების ქსოვას ისწავლა. ვალენტიელი ღუმასბოლკეტი დაქსწერს: მრავალთა იხუიტთა თანა დასწრებითა გამოვსცადეთო

ზღვის კატები & გნახე, რომ მუტელს წყვილ უკვლავ კატის მსგავსი
აქვსთა.»

ჯუჯანი ანუ ქანდრის კატები (დაბალი კატები.)

ერთი ზატარა კაცი, სასულად ნიკოლოზ ფერნი, დაიბადა პოლია-
კების სამეფოსა, სამთავროსა სალინიისსა ქალაქსა პლეინსასა შინა.
დედ მამა ჭეყანდა ზომიერის ტანისა. ეს ზატარა კაცი, რომ დაიბა-
და სიგრიდით იყო. ოთხი გოჯი & წონით ერთი გირვანქა. ასეთი
სუსტი იყო, რომ საყდაწმი მიიყვანდნენ სოფელ ლანგრიტას; დედის
ძუძუს ჳერა ჳწწოვდა. ამ მიზეზითა, რომ შირი ისეთი ზატარა ჳქო-
ნდა, რომ ძუძუს თავი დიდი იყო იმის შირსედა, ამის გულისათუბ
ერთი თსა მიუზინეს & იმის რბეს აწველიდნენ შირშია, წლისა &
ნახევრისა რომ შიქნა ლაზარავი დაიწყო; ორის წლისა რომ გასდა
ვაჟკაცივით სიარული დაიწყო; იმისი წადები სიგრიდით იყო გოჯან-
სევარი, ესე იგი ზომით თვრამეტა საზი, (თარმეტა საზი ერთი
გოჯი არის). როდესაც ვქნის წლისა გასდა, მამინ იყო ტანით თე-
რთმეტა გოჯი ანუ ორი მტკაველი & ერთი გრე (გოჯი). პოლია-
კების მეფეს სტანისლავსა, მიესმა რა იმ ბიჭის გახარადარი ტანი,
ბრძანა & მიაყვანინა თავის სატასტო ქალაქსა ლიუნხვილში & დააყე-
ნა თავის ზაღატში. მეფემ სასულად დააწყეს იმ ბიჭსა ბებე. ბებეს
ქქანდა ისრეთი გულის ყური, როგორც კარეს გასწავლულს ძაღ-
ლსა. რამდენი ეცადნენ, მაგრამ გონებაში ვერ ჩააგდეს; ეტყობოდა,
რომ უყვარდა მუსიკა & თამაშობდა კარგად. ერთხელ ის ქანდრის
კაცი მინდორში წაიკადა & ბაღასებში შესულიყო; ბაღასი იმაზედ
ძალადი მოხულიყო, იმასკი ეგონა ტყეში დაგვიარტეო; დაიწყო ყვი-
რილი «მიშეკლეთ დავიარტეო.» მეფის სტანისლავის ქალი თაღმე-
ნდა ზრდიდა იმ კატსა & გერაფერს ვერას მიახვედრა, მხოლოდ იმ
ჯუჯანს ბებესა გული მიუყვარდა მეფის ქალზედა. ერთხელ მეფის ქა-
ლი იფინა ძაღლსა ხელს უხვამდა & ეაღერებოდა, მამინ იმ ჯუჯანს
ხელიდამ გამოსტაცა ძაღლი & ფანჯარაში გადააგდო; გაჯავრებულმა

უთხრს. «ჩემსვედ მეტად ეგ წათ გიუყარს-• თსუთმეცის წლის რომ გახდა ტანით იყო თორმეტი გრე (გოჯი) ღ ნსკეკარი ანუ ხადი მტკეველი, ოც ღ ერთის წლიდამ ხიხუბტი შეეზარა; შირის სხე ღ ქტევა ჭქონდა ბაჟმისა, ხნითგი გვანდა ძალიან მოხუცებულს, ის მოკვდა ოც ღ ხადის წლისა. მაშინ იყო ოცნით ერთი არმინი ღ ხსკეკარი გოჯი. ბებეს იმისთვის არა ჭქონდა სრული გონება ღ არ იცოცხლა დიდხანსა, რომ ის დაებდა შეიღეს თვესკედა დედანა დამწხულებითგან; ღ დედამა მობასკედ ვერა იერი გაიგო. ამიტომ რომ ოთხი გოჯის ოდენი იყო, დედის მუცლიდამ რომ გამოვიდა.

იყო ერთი გაცი, რუსეთში, ღ იმას ერქვა ხსკელი ბეტრე დანილოვი, ლუბენის პოლკის ვასახის შუდი; სიმაღლე ქონდა ოც ღ ტამიტი წლისხას თორმეტი გოჯი ღ მეოთხედი (ხადი მტკეველი). იმ ქონდრის გაცხა კელამკლავი არა ჭქონდა, მაგრამ იმას ეს მსრებზედა სორმეტები წვეზლხავითა. თავი შივ კიხურში უყდა, სხე რომ ერთი გოჯის სიგრძე კიხური არა ჭქონდა; მაგრამ გონჯი კი არ იყო ხსნითა, ამას გარდა ჭქონდა დიდი ულვაჟი, სხეთი რომ ყურესამდინის ხწვდებოდა. სოლო გონება ღ გულის ყური კარგი; ფეხები, მრუდეები, რომ გონებოდა გაცხა განკუ მოუყვავითო. მუსლები ხსხსრები არა ჭქონდა ღ არცა სრულებით გულები თითქო ფეხსკედ ეს ოთხი თითი სულ მრუდეები; ორი თითი თითო ფეხსკედ უძრავი ჭქონდა. დადიოდა ძალიან ჩქარა, მაგრამ რაკი დაეცემოდა, ვიდარ ადგებოდა. ამიტომ რომ ბადელები ხსხსრები არა ჭქონდა. ძალიან ჩქარა ჭხწკრდა მარცხენა ფეხითა ლათინურად ღ რუსურად; ხატამდა კაღმითა შენიერად. იცოდა სიმღერა, თამარაა ქალაღა ღ ჭანდრავის; ჭხწკვდა თამარას ღ ჩიბუსში თითონვე სდებ ა თამარას. ქოჯის წინდებსა ღ აკეთებდა სის წინდის ხსირების. თითონ იცავდა ღ იცავდა წალებსა ღ შურსა ღ ხსკმელსა ხსამდა მარცხენა ფეხითა, ღ ყოველს ხსკმელს მარცხენა ფეხით აკეთებდა.

რომის იმპერატორსა მარკოზ ანტონიუსსა ჭქონდა ყუჯა ანუ ქონდრის გაცი, სიმაღლით იყო თორმეტი გოჯი ანუ ერთი წურთა ღ მხსნარობისთვის იმპერატორი ეძახოდა სიზიფოსსა (მხსნარსა, სუმიარსა). კურავინ ვერ დამტკიცებს რომ იყოს ხადმი აკეთარნი ქვეყანა ქონდრის გაცების: ამის დასამტკიცებლად მარკოზს რახმე ჭხწკრენ მრავალნი ისტორიკოსნი მუნდერნი განნი, მაგრამ ჭხსკეუიან

დ თუმცა თვით იესო ქრისტეც წინასწარმეტყველი იტყვის, რომ ტვირთს (Тиръ ტირე) ქალაქს შინა იყო ძალიან შავიანი კაცი, მაგრამ სადღისში ბევრი არის დიდისა და მატარისა.

გმირნი ანუ ფელაგანნი (გოლიათანი.)

ყოველს საუკუნეში გვიხსნავს კაცი ზესთა ბუნებითაჲსა კანასანი კარგისა და ცუდის სახისანიცა, რომელთაცა ვიხსნათ გმირებისა მატარებელნი რომელიცა ისტორიკოსი, ვერც ძველი და ვერც ახალი ვერ დაამტკიცებს ამას, რომ იყოს გამართლებით გმირების ქუჩისაჲ.

სოლომონ, წიგნსა შინა, წოდებულსა ზოლიდისტორ. თავსა მკუთესა, ამტკიცებს, რომელ კრიტიკოსთა მისი დროსა, იზოგნეს ერთი კაცი; და ის კაცი, რომელთაცა იტყვიან იმას თვალთ შინაგულნი მეთელელნი და ფელაგანი, იყო სიგნითა ოცნა ცამეტი წერთა ანუ თექვსმეტი არშინი და ნასკვარი ზომითა.

ზღინიონს, ბუნებითაჲსა ისტორიკოსსა შინა თვისსა, მიჰმოდე წიგნის, მიჰმოდე თავში. მოგვიხსნავს, რომელ კრიტიკოსთა შინა (კუნძულია საბერძნეთისა კრიტი). მიწა იმდრო და მთა გადმობრუნდა, რომელსაც მთა განსვენეს ერთი სესედედგომის კაცის ტანი (სსუელი, გვამი). იზოგნეს; ის კაცი სიმაღლით იყო ორმოცდა ექვსი წერთა ანუ რუსულის საზომით ოც და სამი არშინი. იტყოდნენ, რომ ის კაცი იყო გმირი ორიონი ანუ ოტისი. ისტორიკოსი თომიტელისი სიცილიის აღწერის წიგნსა შინა, მეოთხეს თავში, ასე წყნებს: ათას სამას ორმოცდა ორში, კრიკოს მთის ძირში მუშები წინსწიდანენ მიწასა; მთასა იმას სიცილიელნი ხალხნი ეძახიან მონტადი ტრანსანისა, იქ იზოგნეს ერთი გამტკიცებულადი და შავი ფელაგანი მკვლარი ფელაგანი, ხელში ეჭირა ისეთი დიდი ტყვიის კუთა. რომ წინაში გამოვიდა ოც და ხვიდმეტი იფუთი და ნასკვარი; ქართულისა სწონით გამოდის ას სამოც და შვიდი ლიტონ ისტორიკოსი აგეტონ, სარწმუნო კაცი თავის მეოთხე წიგნსა, წყნებს: საფრანგეთის იმპერატორსა კარლსა ჰუგანდა თავის ჯარში ერთი გმირი, რომელსა წინა სახელად ერქვა ენოფერა და იყო ტირიკელი, კოსი და სხვა; ის ფელაგანი ისე სოცდა ომში ხალხსა, რომელთაცა

ჰსტელამდეს ვინმეო. მამა იერონიმე ფრანგი, კამუტინი ჰქალაქეული
 ლეგანტონის, მოგვითსრობს: ქუყანასა მკედონიასა, მსალობელ თე-
 ხალონივე ქალაქისა სოფლისა კალიუბელისა ვაღვანძი. იზოკეს ძეღე-
 ბი გმირისა, რომელნიცა იუგენს ჰივრძით ოც ჰ თსუთმეტი არძინი
 ჰ გროი ხარქი; თავის სარქველი ჰქონდა ხუფ ისევე სრული; იმ
 სარქველში ჩვიდა ექვსი ხაწეო (ორი ხანასი ჰ ნსკეარი) დივა. ჰ
 იეო წონით ორასი ათი გირვანქა შარიუელი; ქვეით ვახსედ ვბა
 ვბალი, სივრძით სამი გოჯი ჰ ნსკეარი ჰ წონაში გამოვიდა თსუთ-
 მეტი საფრანკეთის გირვანქა; თვის ცრა ჰქონდა სივრძით სამ
 გოჯ ნსკეარი, სოლო მჯივად იდაუქმდისინ ჰივრძე ჰქონდა თსო-
 სმეტი გოჯი. ექვს უნდა ვხსთქვათ, რომ უსომე ხადაიე. ვოლი-
 თახსედ (გმირეხსედ) აღწერილია, ეჭვსა ჰხდებს იმასთ მქისტოლოი-
 ვს; მაგრამ ნუქს აქ უნდა მოვიმოწმით სადმითო წერილი, რომე-
 დიცა მრავლს აღვილს მინა მოგვითსრობს ყოფასა გმირეხსისა.
 სადმითო წერილი, თუქს არ ვამტუქსებს წმადათა მწერალთა შა-
 ტოვისტამას ვამო, მაგრამ შეიძლება ვაქმინვოთ, ავხსნათ ჰ სემოდ
 ვახუსი მავრეთ... სადმითო წერილსა. — დაადება იტუვას: გოლი-
 თას (გმირსა) მას ჰქონდა ჰასავა (ტანი) გმირისა, ამასთანვე იტუ-
 ვის, იგი იეოლ ანით ექვსი წერთა ჰ სამი კელია დადებო. ეს
 ზომს რომ რუსულის ზომით ვინგარნიშოთ, ის გმირი სიმადლით
 ყოფილს სამი არძინი ჰ ორი მტკავლი. მრთელის შარეჰს ნასა ჰ
 თითონ სრულიად მოხკეჰმაცა, ათას შვიდას სამოცდა ხუთში, გმირა
 (ფაღვანე) ბერნარდა ყილღა, რომელიცა იეო სიმადლით სამ არძი-
 ნი ნსკეარი. აი სწორე მვალითნი ნამდვილის გმირეხის: მოხე
 წინსწარმეტყველი, დაბადების შირველის წიგნის მესამე თავში, დაწ-
 ერს. «გედორი ლომერი მოვიდა სამის ამსანავითა ჰ მოჭელა რეფა-
 იმ ახტაროტის შინა. ხუსიმ ქამეს შინა ჰ ემამ ველს ზედა კირი-
 აჯაიმისასა. აქ არ ასხენებს გმირთა, არა მიმხედველი მისი, რომელ
 სამეოც ჰ ათი თარგმანსი ბიბლიისანი (დაბადების წიგნის) იტუვი-
 ას, ქეყანასა ახტაროტისასა მოიკლნენო გმირნი, რაბები (ურბების
 მღჰდლები, — მოძღვრება) ტუქილად ცდილობენ დაამტკიცონ, რომ
 ეს სიტყვები: რეფაიმ, ხუსიმ, ემამ ჰ სხუნსი ამის მსტეგსნი ჰნიმუნ-
 ვდნენ ვაწებსა გმირის ტანისასა. მეცნაური ჰ ძალიან ვამოცდილი
 ურიულს ვახსედ კაცი იავობ ბოლდუვი ვვიმტვიცებს, რომ

სკმით აღწერილი სახელები ნიშნენო მსოფლიო პარტიის ცენტრის სახელსა. რომელსაც წარდგინდისინ და შედეგად აქვედნენ იმი-
 ხთანა კატებს, რომელნიც კრებოდნენ კარვის საქმეებითა და მეტი-
 სმეტიც უცხო სახითათა. ეს სიტყვები ნიშნენ: ძალიან ღონიერსა,
 ჩინებულსა, კვირულსა და სსრსათა. იქნება ვინმე მასუსად მამცეს იმ
 მსოფლიოს (დამსკვართა) ღაშაჩავი, რომელნიცა მოხე წინასწარმეტ-
 ყველმა გაგზავნა ადგილის ქვეყნის განმინჯავად. იმ კატებმა მან-
 ხენეს მოხეს, ჩუქნ ვანსეთა საღისი ნეოთაღიმელთა, ძველთა ენავი-
 ძელთა ჩამავადნი, და იმითან ჩუქნ, ისრავლნი, ისე გამოვსნდი-
 თო, როგორც კალა და ბუხიო. ამ ღაშაჩავში ცხადად ჭხანს ური-
 ვის ღაშაჩავსა და შიშინაღაშა, ასე რომ იმით შიშინაღან დიდად ჭხნვე-
 ნებათა სსრს უცხო კატები; ამისთვის რომ ისრავლნი (ურები) იყ-
 ნენ უნით სუთი ძუტი (ორი მტკაველი და ორი გოჯია) ანუ სამი
 არშინი. სოლო ნეოთაღიმელნი კაცნი სიმაღლით სამი არშინი და
 ნასკვარი. ამ გვარი მეტი ღაშაჩავი ჩვეულებათა აქვსთ იმ საღისსა
 სხვადასხვადას. ესე იგი არა სშირად და თითქმის არადეს არ ში-
 შინებიათ, როდესაც ნასკვარ რანძე სამიშნა, ჭხწორედ ვერ გამოხატქენ
 სადაც ამ გვარი გმირის სახელები ჭხწორა დახალებამი, სხვა რიგით
 უნდა ითარგმნოს.

ჩინო წელს (1752-ს) ქალაქსა ოსნაგრების შრუხისის ქვეყანასა
 შინა დაიბადა ერთი პარტიანი ბიჭი, როდესაც ოთხის თვისა შეიქმნა,
 დედის ძუტი ვეღარ ჭყოფნიდა. შურს უფობდნენ რძეში და აქვედ-
 ნენ. ნასკვარ წელს რომ შეიქმნა სულ სრულად ამოვიდა კბილები,
 როგორც ოც და ათის წელს კაცის; ამისთან იყო მოუხვენარი, ცოტა
 კმინა და ავტურღობა დაიწყო. თუმცა კარგადმოთი იყო, მაგრამ სი-
 რული არ შეიძლო. ორ წელიწადს უგან ჩუღვაკვილა შეეყარა და ჭ-
 მის მოუძარა ამის გულისათვის ურმით დაჭყვანდათ ის ბიჭი სოფლე-
 ბში სკამდა რბილს საჭმელსა. ნამე უნავად თეთრს შურსა რძეში და
 მხალსა. ოთხის წელს, რომ შეიქმნა თავი ჭქონდა სიმრგვლეო კმინი
 გოჯი და წასკვარი; შირის სახე სიგრძე სიგანით თითქმის მტკაველი
 და ერთი გოჯი; ცხვირი, თვალები, ტურები და კბილები ჭქონდა პ-
 ტარა, ურები ცოტად დიდი; ღოყები ძალიან ზრქელი. ტანი კრ-
 რიდან გულის კოვსამდინისინი ჭქონდა ორი მტკაველი და ორი გრ-
 ვი, სოლო სისქე მუცლის ერთი არშინი, მკლავები მანჯობდისინ

ორი მტკაველი ზნსუეაჩი ზ მჰუბიდაძ თითუბამდისინ თორმეტი
 გონჯი, თითო ბარკალი ჭქონდა სისქით ოც ზ ორი გოჯი; სოლო
 სიგრძე კელამკლავ ფესების სწორი ჭსაკის მისის (ჯანის სიგრძე);
 თითონ ვერ დადიოდა, ურმით დაჭუვანდათ ზ როცა აყენება უნდო-
 და, ორი ვატი აყენებდა; სიმაღლით იყო ერთი აჩმინი ზ შვიდი
 გოჯი, ზ წონით ხუთი ფუთი, ესე იგი ოცდა ორი ლიტრა ზ
 ნასუეაჩი; ჭკუა ჭქონდა ვატისა, შირის ხახე ბერი ვატისა ზ ქცუვა
 ვატარა ბიჭისა. ძალიან ძალე გაჯავრდებოდა ზ იტირებდა,
 თუ რამ გულის ნებს ან აუსრულებდენ. ის ბიჭი მოკვდა დაბადები-
 გან მერვე წელიწადსა, ხულის შეგუბებითა-ხისუქნის გამო. ამგვარი
 საოცარი დიდი ტანი ბავშვის გმირებში გარიეთ, საკვირველის მი-
 სისა ცსოვრბისთვის.

აღ. გარსევანოვი.

კესა ღვინობის თვესა ჩუფე წელსა.
 ქალაქი გორი.